LITTERAE CIRCULARES

AD

VENERABILEM CLERUM ALMAE DIOECESIS

QUINQUE-ECCLESIENSIS

DIMISSAE ANNO DOMINI 1943.

QUINQUE-ECCLESIIS TYP. „DUNANTÚL“ R. T.

TÁRGYMUTATÓ

Adók együttes kezelése 59, 60
Albert Joannes 47
Angyal Desiderius 48, 57
Anyakönyvek biztonságba helyezése 48
Anyakönyvek vezetése 58
Anyakönyvi adatok keresése 5, 13, 22, 35, 42, 46, 51, 56, 63
Anyakönyvi kivonatok kiállítása 11, 40
Arató Josephus 47

Bajtársi szolgálat 28
Baranyai Ernestus 27, 48
Baranyaszentistván 3
Barcza Theodorus 48
Bárd Franciscus 57
Bárka Joannes 47
Bátor Carolus 57
Bencze Ernestus 27
Bencze Ladislaus dr. 55
Benkő Paulus 27
Békéért ima 23
Bérmautak 7, 37
Biró Ludovicus 38
Blazsev Marinus 53
Bonyhád 3
Bosnyák Michael 56
Botond 3
Bőjti szózat 15
Budavári Ladislaus 47

Communio paschalis 8
Concursus pro parochia: Szakcs 26, Pécsgyárváros 38, Felsőnyék 47
Crucifixum 2
Csányi Emericus 53, 57
Csordás Colomannus 47
Czíndery Andreas 38

Darabos Ladislaus 3
Dementis curator 26
Dér Stephanus 38
Dévényi Andreas 38, 53
Diákotthon Mozgalom 43, 51
Dióssy Josephus 38
Directorium 13
Drágasági pótlék nyugdíjasoknak 21, 55
Dubia circa canones 26

Egyházi adókulcs 59, 60
Egyházi vagyon fogalma 49
Egyházközségek nemzetiségei 12
Elm. F. Sebastianus 47
Endrei Stephanus 27
Eppalis delegatus 26
Erdélyi Carolus 8
Examen synod. et neopresb. 37, 47
Énekiskola (székesegyházi) 34
Éjféli szentmise ideje 58

Faludi Adamus 27
Faludi Franciscus 53
Ferkov Georgius 48
Feucht Casparus 3, 53
Feuerbach Petrus 3
Fényes Antonius 3
Filmek ajánlása 34
Fodor Joannes 27
Földbirtokpolitikai intézkedések 11
Főtanfelügyelőség 55
Fröschl Casparus 27

Gaál Alexander 53
Galambos Franciscus dr. 38
Gáll Antonius 27
Gergely Antonius 48
Gerlai Georgius 53
Glück Stephanus 32
Gyalokay Joannes 57
Gyűjtések eredménye 22

Hadbavonultak hozzátartozói 3, 28
Hadbavonult kántorok 61
Hadiárvák felkarolása 28
Hammer Joannes 27
Handler Franciscus 47
Harangok igénybevétele 9
Harangozók jogviszonya 50
Háborús istentiszteletek 8
Hegedüs Eugenius 48
Hegyi Ladislaus dr. 48
Hidasi Joannes 38, 48
Hirling Ladislaus 38
Hoffmann Adamus 38
Horváth Josephus sen. 48
Hősi halottak 8

Indulgentiae 2, 7, 31
Intenciók 63
Irodalmi művek ajánlása: A család jóléttéért 63, A család könyve 42, Bilkei F.: Miért tiltja az Egyház a vegyes házasságot 56, Brenner P.: Te és én, és mindannyian 35, Galambos-Erdélyi: Háborús idők keresztúti ájtatossága 5, Horváth J.: Egyházi adók kivetése és kezelése 35, Huber L.: Bibliai olvasmányok 56, P. Johann: Der kostbare Schatz 13, P. Lukács M.: Kövess engem 63, Pro ara et focis 5, Szoc. Missziótárs.: Zsuzsával fordul egyet a világ 35, Vater, ich rufe Dich! 5, Világi apostolkodás kézikönyve 5, P. Wimmer A.: Liturgikus imalapok 13
Isgum Josephus 38
Iskolai ingatlanok 63

Javadalmi földek kisajátítása 28
Jézus Szent Gyermekségének műve 29

Kakasd 3
Kanizsay Vendelinus 27, 48
Kat. Diákotthon Mozgalom 43, 51
Kat. Körök együttműködése 34
Kat. Népszövetség Tem. Pénztáregy. 30
Katonák halálának anyakönyvezése 58
Kántorok illetményei 61
Kegyúri terhek rendezése 11, 38
Keresztnevek 27
Keresztség érvényessége 27, 59
Kitlinger Josephus 57
Koch Julius 53
Kolbert Valentinus 48
Kongrua felemelése 4
Kongrua-pótlék 54
Kongrua-segély 3, 58
Kopcsányi Nicolaus dr. 48
Koronai tételek 19
Korpótlék 4, 54
Kovács Geysa 47
Kovács Paulus 57

Ladomány 3
Lajos Julius 57
Lelkigyakorlatok 51
Leventelelkészek kinevezése és kötelességei 19, 33, 62, 63
Leventeparancsnoki tanfolyam 32
Leventék házasságkötése 28
Leventék lelkigyakorlatai 20
Légitámadás 7
Litterae SSmi Patris 23, 25
Lócsi Stephanus 48

Masson Leopoldus 38
Mathész Ervinus 58
Megyesi Georgius 27, 53
Mim Emericus 38
Miseintenciók 63
Missarum fundatarum reductio 57
Missziós Lexikon 32
Miszlai Josephus 38, 58
Müller Jacobus 27
Müller Josephus jun. 27, 38

Nagy Adalbertus 3, 38, 47, 53
Nagy Alexander 47
Nagybodolya 55
Nagy Franciscus 48

Nádosi Alexander 57
Nécsey Stephanus 38
Nyomdaköltségek 13
Nyugdíjasok drágasági pótléka 21, 55
Nyugdíjjárulék felemelése 55

Obitus: Erdélyi Carolus 8, Tóth Ludovicus 26, Glück Stephanus 32, Schunk Franciscus 47, Koch Julius 53, Vesztergombi Joannes dr. 53
Ollop Ernestus 47
Ordinatio 26, 31
Orsz. Kat. Nagygyűlés 48
Osvald Joannes 48
Ovodák felügyelőbizottsága 34

Palotai Joannes 38
Papi kedvezmény a hondvédségnél 40
Papirnagyság beadványoknál 55
Papnevelőintézetbe felvétel 29, 37
Patton Joannes dr. 53
Pápai enciklika az egyházról 63
Penitenciális nap 18
Penitenciárius kanonok 57
Pensio 38, 53
Personalia 3, 27, 38, 47, 53, 57
Petárda 3
Péterfillér 25
Piliván Michael 58
Pohly Joannes 38
Preces pro ordinandis 31

Régert Josephus 38
Rónaky Ladislaus 47, 48

Schematismus 13
Schunk Franciscus 47
Sebestyén Carolus 38
Siklósi Ladislaus 47
Simonfatelep 56
Somhegyi Josephus 48
Sumony 56
Stóladíjak felemelése 50
Stumpf Jacobus 38
Szeglak 3
Szentdienes 56
Szentháromság dicsőítése 31
Szentiványi Josephus 38
Szent olajok 58
Szommer Julius 38

Taksonyi Josephus dr. 48
Taxák felemelése 50
Tábori lelkészek igazolása 12, 40
Telkes Josephus 38
Templompénztárból kifizetések 55
Theses pro coronis 55
Tóth Josephus 38

Uhl Antonius 27
Unitáriusok keresztsége 27

Ventura Ladislaus 27
Vesztergombi Joannes dr. 53
Végrehajtás alóli mentesség 49
Visitationis Canon. ordo 7, 37
Vota Praesulis in exord. anni 1

Zanyi Franciscus 48
Zentai Ludovicus 48, 53
Zsidóbirtokok kegyúri terhei 38

A kiadásért felelős: Dr vitéz Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R. T. Pécs. A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1943.

I.

145
1943

Sollicitudo ecclesiarum, quae pro apostolico munere Nobis demandato cotidie instat, singulari modo animum Nostrum — praeprimis hoc anni vertentis tempore — accendit, ut Vos, Fratres Carissimi, peculiari amoris sensu aspicientes vocibusque paternis confortantes adhortemur, nè tribulationes ac necessitates, quae in dies multiplicatae sunt, corda vestra debilitent, sed magis confirment, „quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.“ (Act. 14, 21.) Ineffabili quidem maerore animos nostros affecit, cum sanctissimum diem Redemptoris Nostri, qui vere est Princeps pacis, natalem quarta iam vice in bellicis furoribus celebrare deberemus. Quis enim enumerare possit mala, tam materialia, quam spiritualia, quae hodiernas calamitates totum genus humanum opprimentes ubique terrarum insequantur? Superbia hominum, quae quaestiones societatum et nationum absque Deo solvere nitebatur, atque felicitatem terrestrem se creaturam esse iactabat, in miserrimum lacum cecidit, nec alium effectum sortita est, nisi aerumnas, passiones et miserias.

Vota Praesulis in exordio novi anni.

Attamen in istis incommodis enormibus nova spes ex praesepio divini Infantis nobis refulget, ut de ventura nostra sorte nullo pacto desperemus. „Vidimus stellam Eius in Oriente et venimus adorare Eum.“ (Mt. 2, 2.) Non enim unquam partem cum iis, qui contra Christum eiusque Ecclesiam pugnabant, habuimus et si multi fratres et filii nostri dilectissimi nunc temporis atrocissimum certamen in terra aliena subire coacti sunt, quid aliud agant, nisi crucem Christi sanctamque eius religionem propugnent? Quamdiu mala e bello exorta sufferre nos oporteat, nescimus. Certissimum tamen habere possumus rem Dei militesque pro eadem luctantes plenam victoriam reportaturos esse, quoniam omnia valemus per Eum, qui nos confortat. (Phili. 4, 13.)

Cum igitur de votis filialisque pietatis sensibus, quibus Vos, Fratres Dilectissimi, in occasione novi anni grande solamen Nobis exhibuistis, ex intimo corde gratias agimus, vehementer exoptamus, ut hoc anno nuperrime incepto haec ipsa fiducia impleat animas vestras, qua roborati quascumque difficultates firmo animo superare valeatis atque oratione et opere adiutorio sitis omnibus in immani bello afflictis, sive certantibus, sive vulneratis, sive viduis, sive orphanis, sive qualemquamque necessitatem habentibus. Insimul sine intermissione oremus Deum Patrem omnipotentem, ut tempus probationis nostrae abbreviet, ut pacem mundi desideratam recuperantes laeti confiteri possimus nomen eius sanctum in perpetuum.

146
1943

Indulgentia plenaria crucifixis adnexa solummodo in articulo mortis lucranda

Aliquo iam tempore, magna cum fidelium admiratione, Crucifixi imagines praebentur, quibus asseveratur Indulgentiam plenariam adnexam esse, ab infirmis lucrandam quotiescumque iidem, corde contrito et amoris dolorisque actum elicientes, unum ex hisce Crucifixis osculaverint; quos quidem dicunt ab aliquo Praelato, ex peculiari a Summo Pontifice accepta facultate, fuisse benedictos.

Nec desunt qui recens praesertim ad hoc sacrum Tribunal recurrerint, ab eodem postulantes utrum haec gratia reapse, ut exponitur, concessa fuerit; itemque significantes rem, utpote omnino extraordinariam, haud mediocrem commovisse admirationem.

Quamobrem hoc sacrum Tribunal — cuius est de Indulgentiarum concessione et usu iudicare — ad falsam praecavendam interpretationem circa S. Matris Ecclesiae hac in causa benignitatem, non modo opportunum, sed necessarium ducit duas illas Declarationes in omnium memoriam revocare hac super re iam editas; illam nempe Supremae S. Congregationis S. Officii d. d. 10 mensis Junii a 1915. *(Acta Apost Sedis,* vol. VI. pag. 347), et alteram Sacrae huius Paenitentiariae d. d. 23 mensis Junii a 1929. *(Acta Apost. Sedis,* vol. XXI, pag. 510). Atque iterum declarat Crucifixos, qui nostris etiam hisce temporibus eiusmodi gratia ditati distribuuntur, ad normam harum Declarationum benedictos censendos esse; ita ut Indulgentia plenaria solummodo in articulo mortis lucrifieri possit, necessariis habitis conditionibus.

Quae omnia, cum Summo Pontifici relata fuerint ab infra scripto Cardinali Paenitentiario Maiore in Audientia diei 4 mensis Julii vertentis anni, idem Ssmus Dominus declarationem S. Paenitentiariae Apostolicae approbavit, confirmavit et publicandam mandavit.

Datum Romae, e Sacra Paenitentiaria, die 22 Septembris 1942.
N. Card. *Canali,* Paenitentiarius Maior. L. S. *S. Luzio,* Regens.

147
1943

Georgius Reinhardt abbas tit., parochus Pécsváradensis a munere v.-a.-diaconi districtus erga preces proprias relevatus et novus v.-a.-diaconus nominatus et investitus est *Antonius Fényes* parochus Püspöknádasdensis. Novus parochus nominatus et investitus est *Petrus Feuerbach* administrator Mucsiensis ibidem. *Ladislaus Darabos* parochus Beremendensis a munere curati in Torjánc relevatus administratio eiusdem curatiae comissa est *Casparo Feucht* e Croatia reverso. *Adalbertus Nagy* cooperator in Pécs-gyárváros nominatus est catecheta ad scholas elem. Quinque-Eccl. Personalia.

148
1943

Köztudomású, hogy folyó évi január 17-től február 7-ig tartó időszakban legfelsőbb helyről jött felhívásra országos gyűjtés indul a hadbavonult és elesett hős honvédek hozzátartozóinak megsegélyezésére, mely kizárólag pénzadományokra terjed ki. Nem szükséges külön hangsúlyoznom a gyűjtés eredményességének rendkívüli fontosságát, hiszen azoknak a szeretteiről van szó, akik a legnagyobb áldozatot hozzák azért, hogy mi itthon nyugodt biztonságban és békében élhessünk. Hadbavonultak hozzátartozói javára történő gyűjtés támogatása.

Felhívom azért a lelkipásztorokat, hogy a szószékről is ismételten figyelmeztessék és buzdítsák a híveket az adakozás szent kötelességére, amit nemcsak a hazafias érzés, hanem a keresztény felebaráti szeretet is parancsolóan előír.

149
1943

Az érdekelt hívek lelki gondozásának tökéletesebb ellátása céljából folyó évi január 1-től kezdődően egyes plébániák területében az alábbi változtatásokat eszközöltem: Fiókközségek átcsatolása.

1. a kakasdi plébániához tartozó *Ladomány* fiókközséget a bonyhádi plébániához,

2. a baranyaszentistváni plébániához tartozó *Szeglak* (Horthy-Vitéz-Telep) fiókközséget a petárdai lelkészséghez,

3. a petárdai lelkészséghez tartozó *Botond* (Zrinyi-Vitéz-Telep) fiókközséget a beremendi plébániához csatoltam át a megfelelő kánoni előírások megtartásával.

150
1943

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 50.875/1942. I. főo. számú rendeletével az egyházmegye kongruás segédlelkészei részére egyszeri rendkívüli kongruasegély gyanánt karácsonykor ismét 9.400 P-t utalt ki, amely Káplánok kongruasegélye.

összeget a kongrua összegének és a helyi viszonyoknak figyelembe vételével osztottam szét az érdekeltek között.

151
1943

Lelkészi korpótlék és segédlelkészi kongrua felemelése.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 49.600/9142. I. főo. számu átiratában közölte hogy a lelkészek korpótléka, valamint a segédlelkészek kongrua-kiegészítésének összegét az 1943. évtől kezdve felemelt összegekben folyósítja. Az emelés az alábbi szempontok szerint történt.:

1. Az eddig folyósított *korpótlék* összegnek 50%-kal történt emelése folytán a 7%-os korpótléksegély 1942. év végével megszünt. 1943. január hó 1-től a kongruás önálló lelkészek korpótléka az alábbi lesz:

I. korpótlék	évi	408 P,	havi	34 P
II. „	„	816 „	„	68 „
III. „	„	1020 „	„	85 „
IV. „	„	1224 „	„	102 „
V. „	„	1428 „	„	119 „

A kongruában nem részesülő önálló lelkészeknek, vagyis akiknek helyi jövedelme a 2176 P-őt meghaladja, a kongrua és korpótlék évi együttes összegéből és pedig;

I. korpótléknál	2720	P-ből
II. „	3264	„
III. „	3536	„
IV. „	3808	„
V. „	4080	P-ből levonandó a helyi jö-

vedelem s a kapott különbözeti összeg 75%-a képezi az évi és ennek 1/12. része a havi korpótlék összeget. A különböző korpótlékosztályokba való sorolás az eddigi szabályok szerint történik a korpótlékba beszámitható szolgálati idő alapján.

2. *A segédlelkészek kongruája* évi 400 P-vel emelkedett s ennek következtében az eddig élvezett 7%-os különpótlék megszünt. Ezek szerint a segédlelkészek készpénzjárandósága 1943. év január 1-től 1100 P-re emelkedett oly módon, hogy a helyi forrásból élvezett készpénzjárandóságnak a felemelt kongruakiegészítéssel együtt évi 1100 P-t kell kitenni, ami havonta 91 P 66 f készpénzfizetésnek felel meg. A kongruakiegészítés összege természetesen a helyi jövedelem nagysága szerint nagyobb vagy kisebb lehet. A segédlelkészi tartásdíj évi 700 P-ős összege a jövedelemmegállapítás szempontjából továbbra is változatlan marad.

3. *Az önálló lelkészek kongruája* nem emelkedett, tehát továbbra is az eddigi összegű kongruát kapják 7%-os külön pótlékkal.

4. *A családi pótlék* összegében nincs változás.

5. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium részére ez alkalommal az összes szervezett lelkészi állásokról és azok *jövedelmeiről új kimutatás* készült, melyben az egyes helyi jövedelmekben időközben bekövetkezett változások (pl. párbérrendezés) is fel vannak tüntetve. Ennek következtében a korpótlék összege némely helyeken szintén megváltozhatott, vagy esetleg meg is szünhetett.

6. A nem megszervezett segédlelkészi állásokon működő, hanem kizárólag a plébános személyére szólóan alkalmazott *kisegítő lelkészek* (subsidiariusok) általában ugyanazokat az illetményeket élvezik, mint a többi segédlelkészek, tehát folyó évi január 1-től kezdődő hatállyal az ő készpénzjárandóságukat is évi 1100, illetve havi 91·66 P-re emelem fel, még pedig annak a javadalmasnak, illetve közületnek vagy intézménynek terhére, akitől vagy amelytől készpénzfizetésüket eddig is kapták.

152
1943

Az A. C. és az egyházközségek viszonyát gyakorlati szempontból tárgyalja és útmutatásokat ad az egyes szakosztályok működéséhez a most megjelent *Világi Apostolkodás Kézikönyve.* Minthogy mindenkit érdeklő kérdésekről szól e könyv, melegen ajánlom a lelkipásztorok, egyházközségi és egyesületi vezetők figyelmébe. Irodalmi művek ajánlása.

Az idei lelkipásztori konferencia anyagát nyujtja igen ügyesen a *Pro ara et focis* című gyűjtemény, amely a családvédelemmel kapcsolatos lelkipásztori feladatokat tárgyalja és ezidei munkánkban nagy segítségünkre lehet. Ára 2·50 P. Megrendelhető az A. C. Központjában.

Hazai németajkú frontkatonák részére most jelent meg a Kat. Kirchenblatt-nál *Vater, ich rufe Dich!* című imakönyvecske. Tartalma tanít, nevel és a hazaszeretet szellemét leheli. Szivesen ajánlom papjaim és híveim figyelmébe.

Háborús idők keresztúti ájtatossága címen Dr. Galambos Ferenc káplán és Erdélyi Lajos plébános kis imafüzetet adott ki. Hadbavonult katonáinkért imádkozó híveink nagyon jó hasznát vehetik.

153
1943

Hozzátartozók keresik:

Horváth Mátyás és Kail Éva házasságlevelét az 1810-20. körüli évekből; 1820-ban pélmonostori lakósok voltak. Egyszersmind Horváth Anyakönyvi adatok keresése.

Mátyás halotti levelét az 1820. utáni évekből. A megtaláló 50 P jutalomban részesül.

Papp János és Farkas Katalin házasságlevelét az 1880-90. közötti évekből.

Sáfár (esetleg Schaffer) Józsefnek és Jaklevics Ilonának a házasságlevelét kb. 1815—24-ből és keresztlevelüket 1780—1800-ig terjedő időből. Fiúk József 1824. körül Horvátországban született, de ők azelőtt a Dunántúlon laktak. A házasságlevél megtalálója 50 P, a keresztlevél megtalálója 20 P jutalomban részesül.

Illés Ignácnak, aki Hahn Annával 1845-ben 24 éves korában Szekszárdon kötött házasságot és ugyanott halt meg 56 éves korában, a keresztlevelét. A megtaláló 50 P jutalmat kap.

Botor Jánosnak (szül.: 1828-ban Ózdon B. András és Vargha Judit szülőktől) és Horváth Erzsébetnek (szül.: 1835-ben Bakonyán H. Dani és Vátyi Teréz szülőktől) a házasságlevelét.

Szabó Mihálynak (szül.: 1825-ben Bakonyán Sz. András és Kotsis Eliz szülőktől) és Szalok Erzsébetnek (szül.: 1838-ban Tolnán Sz. István és Berta Katalin szülőktől) a házasságlevelét.

Hodovics Éva keresztlevelét. Leányát Ágnest 1869-ben keresztelték a prelogi plébánián.

Csorba Mihálynak, aki házasságlevele szerint 1816, halotti levele szerint pedig 1806 körül született, a keresztlevelét. Megtaláló 10 P. jutalmat kap.

Szabó Erzsébetnek. aki házasságlevele szerint 1819, halotti levele szerint pedig 1822 körül született, a keresztlevelét. Megtaláló 10 P jutalmat kap.

Nagy Jánosnak, N. József és Biró Erzsébet fiának és Farkas Erzsébetnek, F. József és . . . Erzsébet leányának, akik 1841-ben Szakcson kötöttek házasságot, a keresztlevelét. A házasságkötéskor Nagy János 20 éves volt, Farkas Erzsébet pedig 18.

Aki a keresett adatok közül bármelyiket megtalálja, mielőbb jelentse azt a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 15. Januarii a. 1943.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R. T. Pécs. A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1943.

II.

719
1943

DECRETUM.

SS-mus D. N. Pius div. Prov. Pp. XII. Paterna caritate gregis Sibi commissi saluti semper intentus, preces quorumdam fidelium, qui hisce temporibus ob aëreas incursiones in vitae discrimine versantur, libenter accipiens, in Audientia infra scripto Cardinali Paenitentiario Maiori die 19 vertentis mensis concessa, benigne elargiri dignatus est ut christifideles omnes, qui, quotiescumque civitates aliaque loca aëreae incursiones aggrediuntur, saltem contriti cum vero amoris in Deum et suorum peccatorum doloris actu, invocationem „Iesu miserere mei", quavis lingua redditam (v. g. Gesu mio, misericordia — Mon Jésus, miséricorde — My Jesus, mercy — Mein Jesus, Barmherzigkeit), devote recitaverint, Indulgentiam plenariam consequi valeant.

Invocatio tempore aërearum incursionum plenaria indulgentia ditata.

Praesenti valituro tantum hoc bello perdurante. Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Datum Romae, e S. Paenitentiaria Ap.

Die 23. decembris 1942. *N.* Card. *Canali* Paenitentiarius Maior *S. Luzio.* Regens.

720
1943

Deo adiuvante Visitationem Canonicam tempore vernali in districtibus Pécsváradensi et Németbólyensi sequenti ordine instituam sacramentumque S. Confirmationis distribuam.

Ordo Visitationis Canon. et S. Confirmationis.

Die 4.	Maii	Püspöknádasd	Die 16.	Maii	Németbóly
„ 5.	„	Lovászhetény	„ 17.	„	Hercegtöttös
„ 6.	„	Pécsvárad	„ 18.	„	Szajk
„ 7.	„	Püspökszenterzsébet	„ 19.	„	Versend
„ 8.	„	Hosszúhetény	„ 20.	„	Olasz
„ 9.	„	Vasas	„ 21.	„	Egerág
„ 10.	„	Hird	„ 22.	„	Ujpetre
„ 11.	„	Berkesd	„ 23.	„	Vókány

Die vero 13. Junii, quae est Dominica Pentecostes, fideles parochiarum Quinque-Ecclesiensium hora 8-a mane in Ecclesia Cathedrali confirmabo.

721
1943

Tempus communionis paschalis prolongatur.

Vigore facultatis a S. Sede Apostolica die 18. Februarii a. 1943. sub nro 716/1943. ad quinquennium obtentae tempus praecepti paschalis a Dominica I. Quadragesimae usque ad festum SS. Trinitatis inclusive extendimus. In iis autem parochiis, ubi sacrae missiones, exercitia spiritualia, institutiones catecheticae publicae, aliaeque huiusmodi piae conciones pro populo fideli habeantur, adimplementum praecepti paschalis quocunque anni tempore permittimus.

722
1943

Obitus Caroli Erdélyi.

Die 3. Februarii a. c. post diuturnam infirmitatem attritus, at sacramentis moribundorum pie munitus mundana reliquit *Carolus Erdélyi* canonicus honorarius, abbas tit., parochus rudedonatus Lakócsaensis. Anno 1863. natus et 1888. sacerdos ordinatus fere per decennium munere cooperatoris fungebatur. Anno 1897. parochus nominatus est in Šljivoševci, mox anno 1916. in Donji-Miholjac, ab anno 1912. etiam officium v-a-diaconi eiusdem districtus laudabiliter adimplens. Parte meridionali almae nostrae dioecesis infeliciter dissecata anno 1920. in eodem territorio provicarius eppalis constitutus per triennium sapientissime saluti animarum bonoque pastorum consulebat. Molestias a potestate aliena sibi illatas aegre ferens anno 1928. paroeciam suam relinquere coactus est. A quo tempore paroeciam Vajszló, mox ab anno 1930. Lakócsa prudens parochus administrabat, dein anno 1937. in quietem recessit. In praemium meritorum anno 1920. canonicus honorarius et anno 1923. abbas tit. B. M. V. de Ábrahám nominatus est.

Animam denati confratris precibus omnium triumque Sacrorum praescriptorum suffragiis enixe commendo.

723
1943

Szentmisék a hősi halottakért és egyéb rendkívüli háborús istentiszteletek.

Illő és megfelelő, hogy azokért a hős katonáinkért, akik nemzetünknek mostani élethalál-harcában életüket áldozták érettünk, szentmiséket ajánljunk fel, hogy íly módon is kifejezésre juttassuk irántuk érzett hálás szeretetünket. Ezért jelen soraimmal megengedem, hogy a háború befejezéséig minden hónapban egy, a rubrikák által nem akadályozott napon szentmise (missa de Requie cantata cum Libera) mondassék a plébánia (község) hősi halottaiért. Buzdítsuk a híveket, főleg a hősi halottak hozzátartozóit, hogy ezeken a szent miséken minél nagyobb számban vegyenek részt és lelkipásztorukkal egyesülve imádkozzanak szeretteik lelki üdvéért. Ezért a szent miséért semmiféle címen díjazás nem szedhető. A mise napját mindenkor a plébániavezető állapítja meg, időpontja pedig a rendes plébániai mise órája legyen. Ugyanezen alkalommal a plébános megítélése szerint szent beszéd is mondható, de ennek tárgya soha sem lehet egyes emberek dicsérete, vagy személyi kultusza, hanem kizárólag csak keresztény erények és hitigazságok taglalása.

Emellett természetesen egyesek is mondathatnak hősi halált halt hozzátartozójukért külön szent misét, de ezért a stóladíjtáblázatban megállapított díjakat kötelesek fizetni. Ilyen alkalommal azonban szent beszéd nem mondható.

Ennek kapcsán felhívom a plébániavezetők figyelmét, hogy a háborúval kapcsolatban semmiféle rendkívüli istentiszteletet ne vezessenek be. Ahol ilyen kezdeményezésnek szüksége merülne fel, minden alkalommal az okok részletes megjelölésével kérjenek engedélyt az egyházmegyei hatóságtól.

Jelen soraimmal általános érvényű engedélyt adok arra, hogy a háború tartama alatt mindenütt, ahol a plébániavezetők jónak látják, szombat délutánonként a helyi viszonyok szerint megfelelő órában könyörgő litániák tartassanak a legmélt. Oltáriszentség kitételével a békéért és hazánk boldogulásáért. Ezzel az engedéllyel azonban csak ott élhetnek, ahol az istentiszteleten a hívek tekintélyes számban részt vesznek.

724
1943

A harangok háborús igénybevétele.

A m. kir. kormány 1060/1943. M. E. és 12000/1943. Ip. M. szám alatt két rendeletet adott ki a harangoknak háborús célokra való igénybevétele tárgyában. A rendeleteknek a lelkipásztorkodó papságot érintő részeit közérdekű voltuknál fogva itt közlöm, hogy az érdekelt papság a jogszabályokat kellően megismerhesse és adott esetekben azokhoz alkalmazkodjék.

A 1060/1943. M. E. számú rendelet.

1. §. A vörösrézből és a vörösrézötvözetekből (bronzból, sárgarézből, vörösfémből stb.) készült azok a harangok, amelyeknek legnagyobb külső átmérője legalább 25 cm., igénybevétetnek. Az igénybevett harangot átvételéig birtokosa rendeltetésének megfelelően használhatja, de köteles azt a jelenlegi állapotában minden alkatrészével együtt meghagyni és megőrizni.

2. §. Az igénybevétel alól mentesíteni kell a történelmi becsű harangokat. A mentesítés felől a vallás- és közoktatásügyi miniszter dönt és erről az iparügyi minisztert értesíti.

4. §. Az államkincstár az igénybevett harang birtokosának — az iparügyi miniszternél előterjesztett kérésére — a háború megszünésétől számított öt év alatt a harang súlyának megfelelő mennyiségű olyan fémet szolgáltat ki, amilyenből az igénybevett harang készült; megtéríti ezenfelül a harang öntésének és rendeltetési helyére szállításának az iparügyi miniszter által a pénzügy-, valamint a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve megállapított költségeit. A minisztérium rendelettel állapítja meg és teszi közzé, hogy az előző mondatban foglalt rendelkezés szempontjából mely napot kell a háború megszünésének napjául tekinteni.

A 12000/1943. Ip. M. számú rendelet.

1. §. Az 1060/1943. M. E. számú rendelet (az alábbiakban: R.) 1. §-ában meghatározott harangokról birtokosa, illetőleg annak a templom-

nak (kápolnának) lelkésze, amelyhez a harang tartozik, köteles a jelen rendelet hatálybalépésétől számított nyolc nap alatt a m. kir. Ipari Anyaghivatalnak (Budapest, II., Fő-utca 68) bejelentést tenni. A bejelentésnek tartalmaznia kell: 1. a birtokos nevét és lakása címét, illetőleg a templom (kápolna) megjelölését; 2. azt a helyet (község, utca, házszám), ahol a harang van; 3. a harang (több harang esetében valamennyinek) legnagyobb külső átmérőjét és súlyát. Ha a birtokos a harang súlyát pontosan nem tudja, ezt hozzávetőlegesen kell megjelölnie; ily esetben utalni kell arra, hogy az adatszolgáltatás csak hozzávetőlegesen történt. A történelmi becsű harangot — a történelmi körülmények részletes ismertetésével — a többitől elkülönítve, külön lapon kell bejelenteni.

2. §. Az igénybevett harangokat az iparügyi miniszter részéről megbízott szerv veszi át és szereli le. A harangok átvételének és leszerelésének sorrendjét az iparügyi és a vallás- és közoktatásügyi miniszter által megállapított irányelvek szerint a m. kir. Ipari Anyaghivatal határozza meg.

3. §. A harang átvételének a községi elöljáróság (a polgármester) kiküldöttjének jelenlétében kell történnie s az átvételhez a birtokost, illetőleg az illetékes egyházi hatóságot is meg kell hívni. A harang átvételét a leszerelése előtt kell foganatosítani

4. §. Az átvételről és a harang leszereléséről a községi elöljáróság (polgármester) kiküldöttjének jegyzőkönyvet kell készítenie. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell: 1. a község (város) nevét és templomi harang esetében a templom (kápolna) megnevezését, vagy közelebbi megjelölését, nem templomi harang esetében a harang birtokosának és esetleges őrzőjének nevét, lakása címét s az épület megjelölését, amelyben a harang volt; 2. az átadott harangok számát és közelebbi megjelölését; 3. a harangok súlyát; 4. hogy a harangok levétele alkalmával történt-e rongálás és ha igen, az miben áll; 5. az esetleges kártérítés átvételére jogosult hatóság vagy személy megnevezését, székhelyét, illetőleg lakása címét. A jegyzőkönyvet négy, templomi harang esetében öt példányban kell kiállítani. Az egyik példány a községi elöljáróságnál (polgármesternél) marad, a másik példányt az átvevő kapja, a harmadik példányt a m. kir. Ipari Anyaghivatalnak kell megküldeni, a negyedik példányt pedig a harang birtokosának kell átadni, végül — templomi harang átvételénél — az ötödik példányt az egyházi főhatóságnak kell megküldeni.

5. §. Az átvétel után a harangok súlyát pontosan meg kell állapítani. Azokat az elválasztható részeket, mint pl. a felfüggesztő rész (korona) vagy harangütő (nyelvkalapács), amelyek rezet, vagy ónt nem tartalmaznak, nem kell átvenni, ezek súlyát tehát le sem kell mérni. A harangokkal egybeöntött alkotórészek súlyát azonban a harangok súlyába akkor is be kell számítani, ha rezet, vagy ónt nem tartalmaznak. Az átvevő szerv köteles a harang levétele során előállott rongálást helyrehozni. Ha a rongálást nem, vagy nem megfelelően állították helyre, a birtokos követelését a kincstárral szemben a 8500/1940. H. M. eln. 18. számú rendelet III. fejezetében foglalt rendelkezések szerint érvényesítheti.

725
1943

Az 1939: XXVII t. c. 100. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a m. kir. minisztérium 1.110/1943. M. E. szám alatt a következő rendeletet adta ki:

Földbirtokpolitikai intézkedésekkel kapcsolatban a kegyúri terhek rendezése.

1. §. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy a kegyúri terheknek a földbirtokpolitikai jogszabályok végrehajtásával kapcsolatban szükséges rendezése végett a tárgyalások és egyességkötések előmozdítása céljából miniszteri biztost rendeljen ki. A miniszteri biztos feladata a tényállás tisztázása, tárgyalásokon való részvétel, az egyességkötés előmozdítása és egyesség esetében az egyházi hatóság részéről szükséges, valamint a főkegyúri jog szempontjából esetleg szükséges jóváhagyás megszerzése. A földművelésügyi miniszter és a földbirtokpolitikai jogszabályok végrehajtása során eljáró egyéb hatóságok mindazon esetekben, amelyekben a földbirtokpolitikai intézkedések — ideértve az ingatlaneldaraboláshoz szükséges intézkedéseket is — kegyúri jogot érintenek, a miniszteri biztost kellő időben értesítik avégből, hogy a miniszteri biztos az eljárásban részt vehessen.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba; rendelkezései egyébként nem érintik a kegyúri jog és a főkegyúri jog tekintetében fennálló egyházi és állami jogszabályokat.

Budapest, 1943. február 23. Kállay Miklós s. k. m. kir. miniszterelnök.

Miután a földbirtokpolitikai rendezések egyházmegyénk területén is több helyen folyamatban vannak, vagy lehetnek, felhívom az érdekelt plébániavezetők figyelmét, hogy ahol ilyen rendezés megindul, vagy folyamatban van, azonnal tegyenek jelentést az egyházmegyei hatóságnak és csatolják az egyházlátogatási okmány hiteles magyar fordítását, hogy az egyházmegyei hatóság a rendelet értelmében a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium által kirendelt miniszteri biztost tájékoztathassa és a kegyúri terhek rendezését illetően az eljárást folyamatba tegye.

726
1943

Hadkötelezettségi célokra kiállított anyakönyvi kivonatok díjmentessége.

Felmerült kétségek eloszlatására és ellentétes gyakorlatok megszüntetésére közlöm a következőket;

Az 1939. évi II. t.-c. (az ú. n. honvédelmi törvény) 227. §-a a hadkötelezettségre vonatkozó rendelkezésekkel kapcsolatban szükséges okiratok részére — tehát a leszármazást igazoló anyakönyvi kivonatok részére — illetékmentességük mellett *a kiállítási díj alól is* mentességet biztosít. — Néha leventekötelezettségre, honvédelmi szolgáltatásokra és a légvédelmi kötelezettségre vonatkozó beadványoknál, de főleg azoknál van szükség anyakönyvi kivonatokra hadkötelezettség miatt, akik sorozás alá kerülnek, mert ezek kötelesek saját, valamint szüleik születési anyakönyvi kivonatát (az 1895. jan. 1-je előtt született szülők keresztlevelét) és a szülők házassági anyakönyvi kivonatát (házasságlevelét) bemutatni; sőt — ha tartalékos tiszti kiképzésre jelentkeznek — még nagyszüleik okmányait is. Az ilyen

anyakönyvi kivonatokra a következő szöveget kell rávezetni, esetleg bélyegzővel rányomtatni: „*Hadkötelezettséggel kapcsolatos célokra az 1939. II. t.-c. 227. §-a szerint illetékmentes.*" Ezzel a záradékkal ellátott anyakönyvi kivonatokért tehát kiállítási díj sem szedhető, viszont ezek az anyakönyvi kivonatok más célra nem is használhatók fel, mint a hadkiegészítő parancsnokséghoz benyujtott különféle kérelmek mellékleteként a leszármazás igazolására.

Emellett azonban megjegyezni kívánom a következőket: 20 fillér ürlapköltség mindig kérhető. Ha a fél adatokat szolgáltatni nem tud és így a plébánia huzamosabb anyakönyvi kutatásra kényszerül, kérhető példányonként 1—5 P. kutatási díj, de csak a jobbmódú hívektől. Szegényektől, akiknek anyagi helyzetét ismerjük, vagy feltételezhetjük, esetleg szegénységi bizonyítvánnyal igazoltnak tudjuk, még kutatás esetén sem kérhető kutatási díj.

727
1943

Tart. tábori lelkészek igazolása.

Ismételten előfordult, hogy katonai hatóságok a tartalékos tábori lelkészeket keresztény származásuk igazolására és e célból őseik okmányainak bemutatására kötelezték.

Miheztartás végett közlöm, hogy amikor az intézkedés törvényes alapja iránt érdeklődtek, a honvédelmi miniszter úr 77.022/1942. Eln. oszt. szám alatt a következő felvilágosítást adta: „Az 1942. XIV. t.-c. 6. §-a értelmében a keresztény hitfelekezetekhez tartozó lelkipásztorok származásuk igazolása alól mentesek. Az alárendelt parancsnokságok, stb. figyelmét fentiekre felhívtam."

728
1943

Egyházközségek nemzetiségi multja.

A hazai nemzetiségi kérdés történetének alapos és objektív ismerete, valamint ebből kiindulólag egy céltudatos és helyes irányú nemzetiségi politika érdekében a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak az egyes plébániákról a következő kérdésekre nézve szüksége van kimutatásra:

1. Mikortól kezdve vannak anyakönyvek, milyenek ezek, milyen nyelvüek?

2. Van-e historia domus, s ha igen, milyen időből?

3. Milyen egyéb forrásanyag, iratok találhatók az egyházközség, esetleg a község tulajdonában?

4. Az istentisztelet nyelve mi volt a multban, mi a jelenben, esetleg mikor és miért változott meg? (Prédikáció.)

5. Ugyanígy a tanítás nyelve.

6. Az egyházközség és a hozzátartozó filiák nemzetiségi viszonyai a multban, jelenben, esetleges változások, asszimiláció, disszimiláció. (Egészen rövid összefoglalás.)

7. Van-e már az egyházközségnek nyomtatásban megjelent, vagy kézirásos története?

Az említett ügy nagy horderejére és az ahhoz fűződő nemzeti érdekekre való tekintettel felhívom mindazon plébániavezetőket, akiknek plébániája területén a nemzetiségi kérdés bármiképen is felvethető, hogy fenti kérdőpontok szerint jelentésüket folyó évi április 1-ig terjesszék be hozzám.

729
1943

A közelmultban megjelent 1943. évi Schematismus ára példányonként 10 P-t tesz ki. Az összeg a Pécsegyházmegyei Alapítványi Hivatal csekklapján „Schem" jelzéssel mielőbb beküldendő. Schematismus ára.

730
1943

A mult évi egyázmegyei nyomdaköltségekre minden lelkész személyenként 4 P-t tartozik a kerületi esperesek útján a tavaszi korona alkalmával befizetni. Ugyanígy rovandó le a Directorium ára is, példányonként 2·50 P-vel. A templomok, kápolnák példányainak ára az illető templomok és kápolnák pénztárait terheli. Nyomdaköltségek az 1942. évre és az új Directorium ára.

731
1943

A kiváló aszketikus író, P. Wimmer Anzelm kedves *liturgikus imalap* sorozatot adott ki. Minden egyes lap szentkép alakú és az egyház hivatalos imaszövegeiből (Breviarium stb.) fordított magyarnyelvű reggeli, esti és egyéb alkalmakra szóló imákat tartalmaz. A nagyközönség liturgikus megújhódásának nagyon alkalmas eszközei e lapocskák. Megrendelhetők a szerzőnél: Budapest, IV. Szervita-tér 6. Irodalmi művek ajánlása.

Der kostbare Schatz címen kiadták a passzionista P. Johannes szerzetes Budapesten néhány évvel ezelőtt egyes zárdákban tartott lelkigyakorlatainak főgondolatait. Az érdeklődők figyelmébe ajánlom. Kapható a Deutsche Kath. Seelsorgestation-nál Budapest VI. Andrássy u. 105. Ára 1 P.

732
1943

Hozzátartozók keresik:

Metz Gáspárnak, aki Siklósbodonyból szerzett házasságlevele szerint 1864-ben Devecserben született, a keresztlevelét kb. 1860—70-ből. Anyakönyvi adatok keresése.

Pécs Teréznek, aki Siklósbodonyból beszerzett házasságlevele szerint 1865-ben Pécsett született, a keresztlevelét kb. 1860—70-ből.

Reiter Györgynek, aki 1851-ben Kercseligeten kötött házasságot Stenczer Zsuzsannával 18 éves korában és 1870-ben ugyanott halt meg, a keresztlevelét.

Veizner (Veiszner) *Mihálynak,* aki Takács Annával 1844-ben 24 éves

korában kötött házasságot Székesfehérvárott s ugyanott halt meg 1868-ban, a keresztlevelét az 1820. körüli évekből. A megtaláló jutalmat kap.

Ertler (Ertl) *Erzsébetnek*, aki 1830-ban Szentlőrincen született, 1852-ben Pécsett kötötte első házasságát Wittermann Ferenccel és 1858-ban második házasságát Lórenc Antallal ugyancsak Pécsett, a halálozási levelét valószínűleg Baranya megyéből.

Lórenc Antalnak, aki 1824-ben Mauth Bohémiában született és 1858-ban kötött házasságot Ertler Erzsébettel, a halálozási levelét.

Varga Istvánnak és *Kovács Évának* a keresztlevelét 1830—50 körüli évekből és házasságlevelüket is.

Markovich Józsefnek és *Farkas Erzsébetnek* a keresztlevelét 1793—95. körüli évekből és az ő házasságlevelüket kb. 1814-ből. A megtaláló adatonkint 10 P jutalomban részesül.

Ékes Annának, É. Péter leányának, aki Stverteczky Györgyel 1841-ben 18 éves korában Szekszárdon kötött házasságot, a keresztlevelét az 1823 körüli évekből.

Kontz Borbálának a keresztlevelét az 1820 körüli évekből. Pécsett halt meg 1870 körül.

Hesz Józsefnek, H. Ferenc és Tóth Katalin fiának a keresztlevelét kb. 1820-ból Pincehely környékéről.

Heinrich Mártonnak, aki Fuchs (Fux) Annával 1835—52. körül kötött házasságot, a keresztlevelét kb. 1810—16-ból és a házasságlevelét is. Megtaláló temploma jutalmat kap.

Kakas Istvánnak és *Ropoli Katalinnak* a keresztlevelét az 1834—40. körüli évekből, valamint házasságlevelüket is kb. 1860—66-ból. Felsőmindszenten született gyermekük.

Golda Jánosnak és *Dervendics Juliannának* a házasságlevelét kb. 1880—90-ből. D. Júlia Herceglakon született.

Horváth Józsefnek és *Szabó Katalinnak* a keresztlevelét az 1800—35. közti évekből, valamint a házasságlevelüket is kb. 1820—62-ből.

Aki valamelyik adatot megtalálja, mielőbb jelentse ezt a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 7. Martii a. 1943.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.
Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.T. Pécs. A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1943.

III.

769
1943

Tisztelendő Testvérek! Kedves Híveim!

Mély részvéttel gondolok elsősorban mindazoknak családjára, akiknek keresztény hitünkért és szeretett hazánkért hozott áldozatát a jó Isten elfogadta. Talán épen a mi egyházmegyénk szenvedett eddig legtöbbet ebben a vérzivatarban, amely ránk zúdult. Alig örvendhettünk nemrég visszatért délbaranyai testvéreinknek, már fegyverbe szálltak hadköteles férfiaink, hogy feltartóztassák a hitetlenség fegyverhordozóit, a Szovjet félelmetes haderejét. Nagy fájdalmunkban vigasztalásunkra szolgálhat az a tudat, hogy katonáinkban szinte csodálatos módon lobbant fel az élő hit lángja, látva ott kint annak a jó orosz népnek lelki éhségét és nyomorultságát, melyben lelkipásztorok nélkül sinylődött. Bőjti szózat.

Ti K. H., még nem ismeritek ezt a nyomorúságot. Vannak templomaitok, lelkipásztoraitok, van püspöktök, kinek minden gondja csak az, hogy híveit, Krisztus nyáját, az igaz hitben megtartsa, a hit és kegyelem áldásaiban részesítse, megerősítse a naponkint egyre súlyosbodó keresztbordozásban. Ó erre nagy szükségünk van! Ez igen nagyon fontos, mert sok-sok veszedelem fenyegeti hitünket és még sok áldozatra kell készen lennünk, míg a béke napja ránk köszönt.

I.

A bizonytalanság tudata és érzete, K. H., ha sokáig tart, az ember idegeire megy, gyötri az embert, sőt nem egyszer őrületbe kergeti. Szabadságon levő katonától hallottam: ott kint a harctéren hitetlen bajtárssal került össze, sokat vitatkoztak vele, de meggyőzni nem tudták. Mig a nagy orosz támadások meg nem indultak, nem igen volt baj a szegénnyel. Mikor azonban heves támadás gyúpontjába kerültek és a bombák félelmetes robbanása veszélyeztette életüket, az a hitetlen bajtárs kétségbeesésében és kínjában véresre verdeste ujjait a fedezék falain. A szerencsétlen ember megőrült. Bajtársai aránylag nyugodt lélekkel, imádkozva várták Isten végzéseit. Ez a hitetlen és hivő ember képe.

A bizonytalanság érzete nagy izgalmakkal jár. Akik kételkednek Istenben és az örökkévalóságban, akik átengedik magukat az ördög csábításainak és elmerülnek a bűn fertőjében, csak addig nem érzik a nyugtalanságnak kínzó, mardosó fájdalmait, mig az önámítás és mámor tart. *„A gonoszok olyanok, mint a háborgó tenger, mely nem tud megnyugodni és melynek hullámai sarat és iszapot vetnek ki. Nincs békességük az istenteleneknek, mondja az Úr.“* (Iz. 57, 20—21.) Ma azonban már nemcsak itt-ott feltünő ez a kapkodó kételkedés, lelki bizonytalanság és ingadozás, hanem világjelenség. Nagy a nyugtalanság, mintha megingott volna alattunk a talaj. De nem is lehet ez másként. Akik az Istenbe vetett hit és Krisztus egyháza által hirdetett isteni kinyilatkoztatás útjáról letértek, újból meg újból kezdett és véget nem érő vitákban merülnek ki, előbb-utóbb minden természetfeletti alapot nélkülöző szabad erkölcsiségnek ingoványaira jutnak. Milyen bizonyosságot nyújtanak nekem a világ bölcsei arról, hogy honnan van a világmindenség, mi az élet célja, miért jó, amit annak vélek, miért rossz a rossz, ha nincs Isten és örökkévalóság? Van-e Isten, vagy nincsen, halhatatlan-e az ember lelke, vagy sem és sok-sok más dologban ki nyugtat meg? Örökös tépelődések között hordjuk-e az élet terhét, céltalanul botorkáljunk itt a siralmak sötét völgyében? Sajnos, nagyon-nagyon sokan vannak, akik ilyen nyomorultan tengetik életüket, még pedig saját hibájukból, mert úgy van, ahogy szent János apostol írja: *„Az pedig az ítélet, hogy a világosság a világba jött, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot, mivel cselekedeteik gonoszak valának.“* (Ján. 3, 19—21.)

Nem csoda, ha a világ, az emberiség válságba jutott. Nagy változáson esünk át. Új társadalmi rend bontakozik ki előttünk. Ami tegnap jónak látszott, ma már nem az. Világ- és életszemléletek küzdelmének kellős közepébe sodródtunk. A régi rend pillérei meginogtak. Csak egy van, ami szilárdan áll: szent Péter sziklája és trónja. Egészen természetes, hogy az agyonkínzott emberiség tekintete feléje fordul. Szent Péter székéből elhangzó tanítások nem máról holnapra szóló elméletek, hanem Krisztus evangéliumából folyó igazságok; az egyház erkölcsi világrendje nem a világ bölcseinek bizonytalan élettartamú erkölcstételei, hanem örök érvényű törvények. Mi nem regényirók elképzeléseiből és színdarabokból merítjük fogalmainkat az élet értelméről, családról, társadalmi rendről, jogról és igazságról. Minket nem tévesztenek meg a szellemi divatáramlatok, mi hiszünk az isteni kinyilatkoztatásban. Nekünk vannak dogmáink, sarkalatos hitigazságaink. Dogmánk, hogy egy Isten van; dogmánk, hogy Isten teremtette a világot; hittételünk, hogy van isteni gondviselés; hisszük, hogy Isten igazságos biró, ki a jókat jutalmazza, a gonoszokat bünteti; mi hisszük az örök életet. A mi szemünkben a halál csak álom, melyből van felébredés, átmenet a földi életből az örökkévalóságba, az egyik hazából a másik, örök hazába. Ezen a mi hitünkön kell hogy megtörjön minden kisértés és kételkedés, mert hitigazságaink isteni kinyilatkoztatáson alapuló dogmák. Oly kincsnek vagyunk tehát birtokában, mely a legnagyobb megpróbáltatások és kisértések, lelki megrázkódtatások és kétségek, testi és lelki szenvedések idején vigasztalást, nyugalmat és békét biztosít.

II.

Feltétlen bizonyos, hogy ha az orosz kommunisták a most zajló háborúban elözönölhetnék országunkat, ez a mi legdrágább kincsünk, szent vallásunk nagy bajba jutna, mi is könnyen az orosz nép sorsára juthatnánk. Ma már az egyszerű falusi nép is tudja, mit jelent ez. A háború egymagában is szörnyű csapás, de kétszeresen az volna, ha a hazáért elvérzett halottaink áldozatán felül szent vallásunk is áldozatul esnék. Ezért semmi áldozattól sem szabad visszariadnunk, hogy hazánkkal együtt szent vallásunkat is megmenthessük. Kibirna-e szegény, sokat szenvedett országunk és népünk egy újabb tatárjárást vagy mohácsi vészt?! És ime, most a gyászos Trianon után, alighogy lassan erőre kaptunk, újra vérzünk. Itt az ideje, hogy míg fiaink az ország határán túl tartják a külső frontot, mi az imádság, bőjt és alamizsna fegyvereivel tartsuk a belsőt.

Az imádság fegyverével! Bűnbánó, tiszta szívből fakadó imádsággal! Amiért is, kinek lelkét súlyos bűntudat terheli, akinek lelke beteg, forduljon előbb alázatos szívvel Jézushoz az isteni orvoshoz, hadd mossa tisztára lelkét a bűnbánat szentségében. Ha minden férfiú, öreg és fiatal, ha minden anya és hajadon az ötvenedik zsoltár szavaival esdene az égre, ha munkánkat is az imádság szellemében végeznénk, ha minden betegünk és velünk együtt a hadikórházakban szenvedő sebesült katonáink szenvedéseiket engesztelésül felajánlanák, lehetetlen, hogy Isten irgalmassága ne forduljon felénk. Ám ha most is üresek templomaink és még vasárnap sem tellenek meg, mit várjunk az Égtől?! Ostromoljuk tehát felsíró imádságainkkal Jézus szent Anyját, Szűz Máriát, Magyarország Patronáját. Legyen különösen most e nehéz időben szószólónk Isten előtt. Legyünk mindnyájan, az egész ország, nagy, hatalmas imádkozó hadsereg!

És bőjtöljünk! Talán különösnek tűnik fel, hogy én, aki az apostoli Szentszék felhatalmazása alapján az élelmezési nehézségekre való tekintettel a jelen háború tartamára felmentettem híveimet a bőjt és hústilalom alól — az egy hamvazószerdát és nagypénteket kivéve — most hangoztatom, hogy bőjtöljünk. Igen, hangoztatom! Mert van bőven alkalmunk rá. Akarva, nem akarva, kényszerülünk a bőjtre. Sok mindenről kell lemondanunk: kényelemről, lakmározásról, fényűzésről és esetleges légitámadáskor éjjeli nyugalmunkról. Ezeknek elviselése, szíves, Isten szeretetéből való elvállalása hozzátartozik a bőjt és bűnbánat szelleméhez. A szentek nagy serege nem rövid időre, hanem egy egész életen keresztül penitenciázott lemondásban és önmegtagadásban. Nagyon nyomorultaknak kellene lennünk, ha még a szükség idején sem tudnánk uralkodni vágyainkon. Most mutassuk meg, hogy Krisztus tanítványai vagyunk. „*Aki utánam akar jönni, tagadja meg önmagát, vegye fel keresztjét és kövessen engem.*“ (Mk. 8, 34.) Ez a krisztusi élet egyik fő jellemvonása!

És alamizsnálkodjunk! Hála a jó Istennek, ebben az én jó híveim buzdításra szinte nem is szorulnak. A mi népünk szivesen megosztja kenyerét szegény felebarátjával — a Jézus nevében. Könnyekig megható az az áldozatos szeretet, mellyel sebesült katonáinkat és szegény hadiárváinkat elhalmozza. Ez a krisztusi szeretet kivirágzása. Isten áldjon meg

mindnyájatokat érte! Hadd álljon itt Aranyszájú szent János dicsérete az alamizsnáról: „Az alamizsnálkodás erénye igazultakká teszi a bűnösöket, megdicsőíti az igazakat, feltámasztja a halottakat és halhatatlanságot ad a halandóknak."

Evvel a hármas fegyverzettel vívjuk meg Isten harcait, hogy az erkölcseiben megromlott emberiség visszataláljon Krisztus tanításához, miként Szent Atyánk, XII. Pius pápa mondotta: „Európában az erkölcsök alapzatainak megtagadását Krisztus tanításainak elhagyása okozta. A keresztény doktrina biztosította egyidőben Európa szellemi egységét, mely a kereszt jegyében nevelten megnemesedve és civilizáltan a művelt haladásnak oly fokára emelkedett, hogy más népeket és világrészeket is tudott tanítani." Van tehát miért küzdenünk. Az általános emberi nyomorúságon kívül saját nyomorúságunk is odaűz Isten irgalmasságának karjaiba. Mondjuk, bűnbánó lélekkel ismételgessük a Zsoltáros szavaival: Add vissza nekünk örvendetes segítségedet és fejedelmi lélekkel erősíts meg minket, hadd tanítsuk útaidra a bűnösöket, hogy Hozzád térjenek az istentelenek. Szabadíts meg a vértől, Isten, szabadító Istenünk, hogy ujjongva hirdesse igazságodat nyelvünk. (50. Zs. 14—16.) Amen.

770
1943

Penitenciális nap fájdalmas pénteken.

Jelen körlevél a nagyböjt valamelyik vasárnapján a szószékről felolvasandó a híveknek.

Annak szellemében ezennel elrendelem, hogy folyó évi április 16-án, a Fájdalmas Szűzanya péntekén az egész egyházmegye területén engesztelő és könyörgő imanap tartassék a békéért. Ezen a napon minden plébániatemplomban egésznapos szentségimádás legyen, a végén szent órával. A szentségimádási óra alatt végezhető a keresztúti ájtatosság, mely után a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt elmondjuk a Jézus Szíve litániáját az engesztelő imádsággal, avagy negyedóránként váltakozva ének, elmélkedés és közös imádság tartható.

Felkérem összes híveimet, hogy e napon lehetőleg mindenki járuljon a szentségekhez és penitenciázzon. Legyen ez a nap önként vállalt szigorú böjti nap. Ajánljuk fel önmegtagadásainkat, fáradalmainkat, kellemetlenségeinket, szenvedéseinket engesztelésül bűneinkért és könyörgésül hős katonáinkért, szeretett hazánkért és az emberiség békéjéért. Ugyanerre kérem a kórházakban, vagy otthon sinylődő beteg híveimet is.

A lelkipásztorok mindezekről előre gondosan oktassák ki a híveket és minden lehetőt kövessenek el a penitenciális nap lelki sikere érdekében.

Pécs, 1943. március 10.

† FERENC s. k.
püspök.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.T. Pécs. A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1943.

IV.

925
1943

Mint mult évi 3801/1942. számú körlevéli rendelkezésemben már közöltem, a Codex J. C. 131. kánonjának és a zsinati határozatoknak megfelelően előírt és a koronai gyűléseken részletesen megtárgyalandó tételek gyanánt a folyó évre a következőket tüzöm ki: Koronai tételek.

A tavaszi koronára: *A jegyesoktatás fontossága és gyakorlati módja.*

Az őszi koronára: *A család lelki életének elmélyítése.*

926
1943

A leventék kiképzésének érvényben levő rendelkezései módot nyujtanak arra, hogy a papság a leventeintézmény nagyfontosságú nevelő munkájába az eddiginél sokkal intenzivebb módon bekapcsolódjék. A törvényes rendelkezések ugyanis kötelezően előírják a leventék vallásos képzését és lelki nevelését, ami elsősorban a papság hivatása és kötelessége. Hogy ennek a munkának a magyar katolikus jövendő szempontjából milyen nagy jelentősége van, nem kell külön hangsúlyoznom. Ezért az ifjuság országos vezetősége óhajának megfelelően egyházmegyénkben is szükségesnek látom a *leventelelkészi intézmény* rendszeres kiépítését. Leventelelkészek kinevezése.

1. Mostantól kezdve minden plébániavezető, vagy az ő megbízásából egyik ott működő káplán vagy hitoktató, mint kinevezett *helyi leventelelkész* működik közre a plébánia területén lévő leventék vallásos nevelésében. Ebben a tekintetben csak a pécsi belterületi plébániák lesznek kivételek, amelyekről az alábbiakban külön rendelkezem. A helyi leventelelkész a helybeli leventeparancsnoksággal van összeköttetésben. Gondoskodik a leventék rendszeres valláserkölcsi oktatásáról, szentmiséiről, szentbeszédekről — ha a körülmények megengedik, külön leventeszentmisék és szentbeszédek bevezetésével is — lelkigyakorlatokról, valamint a leventék szentgyónásáról és áldozásáról.

A leventék vallásos nevelésével kapcsolatos olyan kéréseket vagy esetleges panaszokat, melyek nem tartoznak a helyi parancsnok hatáskörébe, a leventelelkész az alábbi 2. pontban kijelölendő járási leventelelkész utján juttatja el a járási leventeparancsnoksághoz.

2. Minden közigazgatási járás területén külön *járási leventelelkész* lesz, akinek hatásköre a közigazgatási járás területén fekvő plébániákra terjed ki, tekintet nélkül arra, hogy az illető plébániák melyik esperesi kerülethez tartoznak. A járási leventelelkész a járási leventeparancsnoksággal van

összeköttetésben és annak támogatásával intézi a leventék vallásos nevelésének irányítását s ellenőrzi a járás leventeifjuságának valláserkölcsi oktatását. A járási parancsnokságok hatáskörét meghaladó egyházi ügyeket az alábbi 3. pontban megnevezendő egyházmegyei leventelelkészhez továbbítja a felsőbb parancsnoksággal leendő elintézés céljából.

A járási leventelelkészek megbízását jelen soraimmal a következőképen intézem. Kinevezem:

I. Baranyavármegye területén: a baranyavári járásban Deák István kiskőszegi plébánost, a hegyháti járásban Nagy István ker. tanfelügyelő, szászvári plébánost, a mohácsi járásban Thán Nándor bári plébánost, a pécsi járásban Fejes Károly ker. tanfelügyelő, mecsekaljai plébánost, a pécsváradi járásban Hantos Béla hosszuhetényi plébánost, a siklósi járásban Darabos László beremendi plébánost, a szentlőrinci járásban Magosföldi Péter szentlőrinci plébánost, a villányi járásban Bucz Emil vókányi plébánost;

II. Tolnavármegye területén: a dombóvári járásban Tiborcz Benő ker. tanfelügyelő, döbröközi plébánost, a dunaföldvári járásban Solymár Gábor ker. esperes, dunakömlődi plébánost, a központi járásban Botz József bátaszéki plébánost, a simontornyai járásban Pásztor Endre hőgyészi plébánost, a tamási járásban Horváth Lajos kányai plébánost, a völgységi járásban Lányi Emil ker. tanfelügyelő, zombai plébánost;

III. Somogy vármegye területén a szigetvári járásnak egyházmegyénkhez tartozó részére Bencze Ernő tb. esperes, szigetvári plébánost.

3. A járási leventelelkészek felett áll az *egyházmegyei leventelelkész*, aki a járások leventeügyeit közvetíti a hadosztály leventeparancsnoksághoz, illetve szükség esetén a hadtest leventeparancsnoksághoz. (Egyházmegyénk területén Szekszárdon és Pécsett vannak hadosztály leventeparancsnokságok.)

Egyházmegyei leventelelkésszé jelen soraimmal dr. Patton János pécsi kat. legényegyleti másodelnököt nevezem ki, aki Pécs város egész területén egyszersmind a járási leventelelkészi teendőket is ellátja.

Az 1. pontban kinevezett helyi leventelelkészekkel kapcsolatban Pécs város belső területére (tehát Gyárvárost és Bányatelepet kivéve) úgy intézkedem, hogy itt a helyi leventelelkészek legyenek: Dr. Gergye Győző belvárosi, Lukács István budai-külvárosi segédlelkészek és Horváth Dezső iparostanonciskolai hitoktató.

Az így kiépített leventelelkészi intézmény ügyével kapcsolatban nyomatékosan felhívom az összes érdekelteket, hogy mindenkor fáradságot nem ismerő, odaadó buzgósággal munkálkodjanak közre drága magyar ifjúságunk nevelésében, mert csak íly módon épülhet fel a jövő gerinces és jellemében szilárd magyar férfitársadalom, vagyis a szebb magyar jövendő.

927
1943

Leventék husvéti lelkigyakorlatai.

A m. kir. honvédelmi miniszter úr folyó évi március 9-én 133.471/eln. 40/k.—1943. szám alatt rendeletet adott ki az iskolánkívüli leventék husvéti lelkigyakorlata, illetve husvéti gyónása és áldozása tárgyában. A rendeletet egész terjedelmében közlöm és felhivom az érdekelt leventelel-

készeket, hogy annak megfelelően sürgősen lépjenek érintkezésbe az illetékes leventeparancsnokságokkal és a szükséges intézkedéseket tegyék meg.

„Elrendelem, hogy f. évi március hó 15. és április hó 11. között (husvéti időben) a Hvt. II. Rész, I. cim, 23. §. 3. bek. értelmében, az iskolánkívüli leventeifjuság vallásfelekezete szerint, lelkigyakorlaton, illetve csendes órán vegyen részt.

E vallási gyakorlatokat úgy kell megszervezni, hogy a leventefoglalkozási nap valamelyik szombati nap délutánjára teendő át, amikor is a leventék vallási oktatásban részesülnek és a római, görög és örmény szertartású katolikusok az oktatás után közvetlenül a husvéti szentgyónásukat is elvégzik. Figyelemmel kell azonban lenni arra, hogy magyar nemzetiségű leventék csakis magyar nyelven tartott oktatáson vegyenek részt.

Másnap, vasárnap — lehetőleg ünnepélyes leventeistentisztelet keretében — közös szentáldozáshoz, illetve úrvacsorához járulnak. Az istentiszteletre a leventék zárt rendben, ahol van, zenével és zászlóval vonuljanak fel.

A budapesti *iskolánkívüli* leventék vallási gyakorlatai az alábbi időpontban lesznek: március 20 és 21-én a III., VIII., XII., XIII. és XIV. ker., márc. 27. és 28-án a IX., X., és XI. ker., április 8. és 9-én az I., II., IV., V., VI. és VII. ker. leventék részére.

A leventeparancsnokok az időpont és részletek megbeszélése végett mindenütt lépjenek érintkezésbe az illetékes lelkészekkel.

Az utóbb említett kerületek leventéi közös, ünnepélyes istentiszteleten járulnak majd a szentáldozáshoz, ill. az úrvacsorához. Ezen a tavalyihoz hasonló *ünnepélyes istentiszteleteknek részleteire, amelyen a többi kerületek leventéi is a Hősök terén részt vesznek, később történik majd intézkedés.*

Az *iskolaköteles* leventék husvéti vallási gyakorlataikat iskolájuk ifjuságával együtt teljesítik.

Amikor hős honvédségünk magyar hazánkért s a keresztény Európáért vért és életet áldoz a keleti fronton, érezze minden magyar levente, hogy a mai sorsdöntő időkben e vallási gyakorlataival nem csupán vallási kötelezettségének tesz eleget, hanem sorsot is vállal a kereszt küldetésében járó hős magyar honvéddel és hitvallást tesz a keresztény Magyarország és kereszténység diadala mellett.

Épen ezért súlyt helyezek arra, hogy ezeken a vallási gyakorlatokon a leventeparancsnokok is teljes létszámmal résztvegyenek.

A lelkigyakorlatokon ill. csendes órákon résztvevők létszámát, a hdt. lev. pságok útján f. é. június hó 1-ig ide jelenteni kell.

A miniszter rendeletéből: *vitéz Kudriczy* s. k. vezérőrnagy.

928
1943

Az egyházmegyei papi nyugdíjbizottság javaslatára a nyugdíjas papok részére folyó évi március 1-től kezdődően további intézkedésig nyugdíjilletményüknek 17.7 %-át háborús drágasági pótlék címén folyósítottam az egyházmegyei papi nyugdíjintézet alapja terhére, ami a teljes nyugdíjat élvező nyugdíjas papoknál havi nyugdíjilletményüket 400 P-re emelte fel. **Nyugdíjas papok drágasági pótléka.**

929
1943

Gyűjtések eredménye az 1942. évben.

Az 1942. év folyamán egyházmegyénkben különböző célokra a következő összegek folytak be:

Péterfillér címén	P 4.552·96
Szentsír őrei cimén	P .377·90
Világmisszióra	P 4.663·92
Hitterjesztési Egyesületre	P 3.108·45
Afrikai misszióra	P 2 776·94
Jézus szent Gyermeksége javára	P 2.760·36
Szent Péter művére	P 2.516·64
Unió Cleri tagdíjára	P 1.448·96
Oltáregyesület céljára	P 576·27
Egyházmegyei Papi Missziós Egyesületnek	P 1.013·42
Katolikus sajtóra	P 673·03
Gerjeni kápolnára	P 3.027·—

930
1943

Anyakönyvi adatok keresése.

Hozzátartozók keresik:

Oroszi Istvánnak, aki Válon született 1912-ben, mint O. János és Károly Erzsébet gyermeke és *Pál Évának* a házasságlevelét, valamint szüleik keresztelési és házasságlevelét is. Gyermekük, Károly 1839-ben Marosvásáron született.

Weiland Rozáliának W. András leányának, aki 1885-ben 62 éves korában Németkéren halt meg, a keresztlevelét.

Csótár Rozáliának, Cs. Mihály leányának, aki 1881-ben 26 éves korában Somogyszilben kötött házasságot Luca Lászlóval és 1917-ben 62 éves korában Miklósiban halt meg, a keresztlevelét.

Helinger Annának, H. János leányának, aki 1878-ban 20 éves korában kötött házasságot Király Jánossal, a keresztlevelét.

Menczel Lajosnak és *Filippovics* (Philippovich) *Máriának* a házasságlevelét 1855—65-ből F. Mária 1837-ben Dunaszekcsőn született F. István és Veisz Teréz szülőktől.

Filippovics Istvánnak, Veisz Teréz férjének a halotti levelét kb. 1853-ból.

Boros Klára keresztlevelét. Nevezett törvénytelen gyermeke B. György 1876-ban Bottykán született.

Aki a keresett adatokat megtalálja, mielőbb jelentse a Püspöki Irodának.

Kelt Pécsett, 1943. évi március hó 26-án.

† FERENC s. k.
püspök.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.T. Pécs. A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1943.

V.

1215
1943

Litteras Ssmi Domini Nostri Pii Papae XII. ad Emmum D. Cardinalem a Secretis Status Suae Sanctitatis directas, hisce in extenso communico pastoribus animarum simul iniungens, ut easdem proxima Dominica populo fideli ex ambone interpretentur, ut hortamenta paterna consiliaque sapientissima — gratia superiore accedente — in grege Dei saluberrimos fructus consequantur.

Litterae Ssmi Patris de supplicationibus pro pace populorum.

DILECTO FILIO NOSTRO ALOISIO S. R. E. PRESB. CARD. MAGLIONE
A PUBLICIS ECCLESIAE NEGOTIIS

PIUS PP. XII

DILECTE FILI NOSTER, SALUTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM

Singulis annis, postquam saevissimi conflagratio belli per universum fere terrarum orbem exarsit, per te, mense adventante Maio, christianos omnes adhortati sumus, ac nominatim insontes pueros Nobis sane carissimos, ut, sacra inita precum contentione, a Deipara Virgine contenderent ut pacem omnibus optatissimam benigna a Deo impetraret. Quodsi interneciva haec dimicatio, quae non modo exercitus, sed pacificas etiam civitates diruit fraternaque caede cruentat, nondum conquievit, non est idcirco concidendum animo, neque a piis supplicationibus abstinendum; quin immo, quo acerbiorum cotidie increscit miseriarum cumulus, quo acrius simultatis aestus multorum inflammat animos, eo impensius precando paenitendoque ad Deum est confugiendum, qui unus potest et mentibus odio exacerbatis christianae caritatis lumen impertire, et tumescentibus pacatis fluctibus, gentes omnes ad redintegrandam concordiam revocare.

Attamen non satis est, ut probe nosti, Dei Numen exorando sibi conciliare propitium; non satis est sanctissimam Iesu Christi nostrumque omnium Matrem adiutricem sibi ac patronam suppliciter invocare; aliud etiam profecto postulat a nobis omnibus teterrimum hoc diuturnumque excidium,

quod ipsa humanae societatis fundamenta concutere videtur, et ad extremam minitatur rapere ruinam universam gentium communitatem.

Imprimisque necesse est perpendant atque agnoscant omnes bellum eiusmodi, quod post conditum mundum videtur maximum, nihil aliud postremo esse, nisi meritissimam violatae divinae iustitiae poenam. Saepius enim hac nostra aetate videre est humanae mentis rationem, suis elatam viribus, debitam aeterno Numini obedientiam renuere; atque adeo homines religionem sanctissimam vel neglegere, vel omnino despectui habere; evangelicae sapientiae praecepta, quasi obsoleta adultoque saeculo indigna, respuere; ac demum eo unice contendere, ut praesens haec occiduaque vita — in oblivionem posita sempiterna — commodis, divitiis, voluptatibusque omnibus affluat. Atsi summa atque aeterna ratio repudiatur iubentis vetantisque Dei, quae reliqua potest privatos publicosque mores regere? Quae reliqua ipsius humanae consortionis principia ac normas impertire, ac firma solidaque reddere? Nulla prorsus; nam „sanctitate ac religione sublata, perturbatio vitae sequitur et magna confusio“ (Cf. Cic., *De Nat. Deor.* I, 2).

Si igitur aberratum est, ad rectum est iter remigrandum; si commenticiae doctrinae species multorum allexit obscuravitque animos, discutienda est erroris caligo luce veritatis; si denique non pauci, terrenis rebus aequo nimius distenti, christianae virtutis divinique cultus officia sanctissima neglexere, se recollegant oportet, atque ad ea imprimis intendant vires, ad eaque operam dirigant, quae potiora sunt bona, quaeque ad vitam respectant sempiternam. Haec est communis omnibus quasi sacra ineunda contentio, quae eo enitatur, ut privati publicique mores ad Iesu Christi praecepta conformentur eademque quam latissime in vitae usum deducantur. Hoc urgeant omnes, quibus non modo sua cordi sit salus, sed quibus etiam cordi sit ut pax, tranquillitas, prosperitas humanae societati tandem aliquando arrideant. Quodsi omnes, pro sua cuiusque virili parte, hoc peragere nitentur, tum procul dubio gratiores magisque acceptae ad Deum admovebuntur preces, ad sanctissimamque Iesu Christi Matrem.

Hisce igitur salutaribus consiliis animati, per proximum mensem peculiari modo Deiparae Virgini sacrum, eius aram adeant omnes; ac non modo deferant agrorum ac viridariorum flores, non modo preces supplicationesque suas, sed emendatioris etiam perfectiorisque vitae propositum, quo quidem nihil est Divino Redemptori acceptius, nihil est almae eius Genitrici gratius.

Nos superiore mense octobri Ecclesiam sanctam, mysticum Iesu Christi Corpus tot vulneribus sauciatum, itemque universum terrarum orbem, odio exarsum, discidio exacerbatum, suarumque iniquitatum luentem poenas, intaminato Beatae Virginis Cordi devovimus, commisimus, sacravimus; ac summo cum paterni animi Nostri solacio novimus eumdem devotionis actum fere ubique ab Episcopis, a sacrorum administris, et a christianae plebis multitudine fuisse renovatum. At si christiani fere omnes intemerato Mariae Virginis Cordi se ultro libenterque devoverunt, volenter itidem

actuoseque eidem se conforment oportet, si reapse cupiunt ut suas preces alma Dei Genitrix benigna accipiat. Atque ita diligenter sancteque conformati non modo ii, qui in puerilis aetatis flore innocentia nitent ac gratia, sed christifideles omnes, per proximum praesertim mensem Maium a caelesti Matre iteratis enixis precibus impetrent ut in hominum animis, simultate restincta, fraterna caritas triumphet ac vigeat; ut vitiis virtutes, armis iustitia, effrenataeque violentiae serenae mentis ratio concedant; utque tandem aliquando, saevientis huius tempestatis voluminibus pacatis, gentes omnes ad pacem, ad concordiam, ad Christum redeant, qui unus potest, superna doctrina sua falli nescia, civilis consortionis fundamenta firma solidaque reddere, quique unus „verba vitae aeternae habet“ (Cf. Ioan. VI, 69.)

Multum nos sacrae huic precum contentioni confidimus; atque adeo hoc etiam anno gratum tibi munus, Dilecte Fili Noster, concredimus paterna haec hortamenta Nostra, aptiore quo duxeris modo, cum omnibus communicandi, imprimisque cum sacris totius catholici orbis Pastoribus, quibus profecto curae erit et rem demandatis sibi gregibus diligenter proponere, et ad effectum studiosissime deducere.

Interea vero, caelestium gratiarum auspicem paternaeque benevolentiae Nostrae testem, cum tibi, Dilecte Fili Noster, tum iis omnibus, qui hortativis hisce litteris libenti volentique respondebunt animo, ac nominatim carissimorum Nobis puerorum turmis, Apostolicam Benedictionem amantissime in Domino impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die XV mensis Aprilis, anno MDCCCCXXXXIII, Pontificatus Nostri quinto.

PIUS PP. XII

1216
1943

Summus Pontifex pro stipe Petriana gratias agit.

Litteras Eminentissimi Cardinalis Secretarii Status, quibus Augustissimus Pontifex noster Pius Papa XII. pro oblata cleri populique fidelis Dioecesis nostrae stipe Petriana grates reddi iussit, hic in extenso publico.

„Segreteria di Stato di Sua Santità. No. 63767. Dal Vaticano, die 16 Aprilis 1943. Exc-me ac Rev-me Domine, Relatum est nuper ab Exc-mo Nuntio Apostolico in Hungaria sibi a te transmissam esse summam pengoeorum 4.000 pro stipe S. Petri Apostoli, superiore anno in Tua Dioecesi collectam. Augustus Pontifex tibi et fidelibus tuis, quorum ea summa tributis effecta est, magnas per me gratias agit pro accepto dono, cum sit verum Apostolicae Sedis auxilium, simulque significabat hoc Sibi gaudio et consolationi esse, quod donatione sua isti filii Sui comprobaverint se etiam in angustiis belli memores manere necessitatum Ecclesiae. Itaque Beatissimus Pater, paterni amoris sui pignus, et caelestis retributionis auspicem, tibi et Clero tuo cunctoque populo Apostolicam Benedictionem amantissime in Domino impertit. Haec tibi libenter rescribens me ipse profiteor Excellentiae Tuae addictissimum Aloys. Card. Maglione“.

1217
1943

Dubia circa canones.

Emmi Patres Pontificiae Commissionis ad Codicis canones authentice interpretandos, propositis in plenario coetu quae sequuntur dubiis, responderi mandarunt ut infra ad singula:

I—De delegato episcopali quoad matrimonia.

D. An Delegato episcopali, cui conceditur facultas delegata ad universitatem negotiorum iuxta canonem 199 § 1, hoc ipso concessa intelligatur vel saltem concedi possit delegatio generalis ad assistendum matrimoniis, attento canone 1096 § 1.

R. Negative.

II—De curatore dementis.

D. I. Utrum vi canonis 1651 § 1 ad curatorem dandum iis, qui rationis usu destituti vel minus firmae mentis sunt, requiratur regulare iudicium, an sufficiat Ordinarii, praevia eiusdem prudenti inquisitione.

II. Utrum denuntiatio citationis et communicatio sententiae, de quibus in canonibus 1712 et 1877 fieri debeant ipsi rationis usu destituto aut mente infirmo, an eorumdem curatori legitime constituto.

R. Ad I et II: Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

Datum Romae, e Civitate Vaticana, die 25 mensis Januari 1943.

Card. M. Massimi, Praeses. — L. † S. — *I. Bruno*, Secretarius.

1218
1943

Ordinatio.

Die 10. Aprilis a. 1943., Sabbato „Sitientes" ad S. Diaconatus Ordinem Deo adiuvante promovimus *Josephum Isgum, Emericum Mim, Josephum Miszlai, Michaelem Piliván, Jacobum Stumpf et Josephum Telkes.*

1219
1943

Obitus Ludovici Tóth

Tristi animo communico *Ludovicum Tóth* parochum Szakcsensem post brevem infirmitatem die 27. Aprilis a. c. sacramentis pie munitum inopinate mundana reliquisse. Anno 1877. natus et 1900. ad sacerdotium promotus, variis in locis munere cooperatoris fungebatur. Anno 1921. administrator in Ozora, anno 1922. parochus in Bedegkér nominatus est, deinde anno 1930. in eodem munere ad Szakcs est translatus, quam paroeciam usque ad ultimum diem zelosus et dilectissimus pastor animarum administravit. Ultimis vitae annis pede amputato gravissimas difficultates superando muniis suis conscientiose satisfacere conabatur.

Animam denati confratris piis omnium precibus triumque Sacrorum praescriptorum suffragiis enixe commendo.

1220
1943

Concursus pro paroecia Szakcs

Beneficium paroeciale *Szakcs* — patronatui Cels. Principis D. Dris Pauli Esterházy de Galántha obnoxium — per obitum proprii pastoris vacans redditum, praesentibus concursui publico usque ad 12. Junii a. c.

duraturo exponitur. Sacerdotes dioecesani dictum beneficium assequi cupientes, dummodo in examine synodali rite approbati sint, velint suos recursus praefato Patrono inscribendos intra praedictum terminum officio dioecesano submittere.

1221
1943

Erga preces proprias a munere inspectoris scholarum relevati sunt: *Joannes Tihanyi* abbas t., parochus Mohácsensis et *Joannes Martinkovics* v-a-diaconus, parochus Lakócsaensis, quod quidem officium commissum est in districtu Mohács *Adamo Faludi* parocho Nagynyárádensi et in districtu Szigetvár *Ernesto Bencze* v-a-diacono hon., parocho Szigetvárensi. Novi parochi nominati et investiti sunt: *Paulus Benkő* e servitio militari in Mozsgó et *Casparus Fröschl* parochus Baranyaszentgyörgyensis in Máriakéménd. Administratores paroeciarum constituti sunt: *Antonius Uhl* capellanus S. Sanct. hon. e Francogallia reversus in Baranyaszentgyörgy, *Ernestus Baranyai* e servitio militari in Pálfa et *Georgius Megyesi* cooperator Szakcsensis ibidem. Personalia.

Josephus Müller vicarius Mozsgóensis et *Joannes Hammer* administrator Máriakéméndensis remansi sunt cooperatores ibidem. *Antonius Gáll* administrator Pálfaensis missus est cooperator ad Paks. *Joannes Fodor* cooperator Zombaensis nominatus est catecheta schol elem. in Pécs-gyárváros. Cooperatores translati sunt: *Vendelinus Kanizsay* e Paks ad Mohács civ. int., et *Jacobus Müller* e Beremend ad Zomba. *Ladislaus Ventura* catecheta in Pécsgyárváros erga preces proprias ut valetudinarius ad interim relevatus est a servitio dioec. *Stephanus Endrei* cooperator Mohácsensis e servitio dioecesis definitive dimissus est.

1222
1943

Minthogy a gyakorlatban sok unitárius lelkész nem tartja be az 1638. évi dési egyezséget, amelynek értelmében a keresztség az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek nevében szolgáltatandó ki, ezért a megtérő unitáriusokat *feltételesen* meg kell keresztelni, ha csak kétségtelenül beigazolást nem nyer, hogy az unitárius keresztelés a szükséges forma megtartásával történt. Az unitáriusok keresztsége.

Az esetben pedig, ha unitárius vallású fél vegyes házasságot akar kötni katolikus féllel, a vegyes vallás akadálya alóli felmentésen kivül „ad cautelam" a cultus disparitas akadálya alól is felmentés kérendő.

1223
1943

Mivel az u. n. ősmagyar „keresztnevek" használatát egyes mozgalmak kereszténye llenes alapszinezettel és a keresztény hit terjesztőit becsmérlő beállítással ajánlják, felhívom Tiszt Papjaim figyelmét a C. I. C. 761. kánonjára, mely pontosan megszabja a keresztelő pap eljárasmódját abban Keresztnevek adásánál eljárás.

az esetben, ha a szülők nem állnak el attól a szándékuktól, hogy nem keresztény nevet adjanak gyermekeiknek. Az természetes, hogy a keresztelésnél és bérmálásnál csak szentek neveit iparkodjanak elfogadtatni.

1224
1943

Leventék egyházi házasságkötésének kötelező volta.

A m. kir. honvédelmi miniszter úr folyó évi április 8-án, 130.848—40/k/eln. — 1943. szám alatt a következő rendeletet adta ki:

„A leventeintézmény nemcsak a magyar családi tűzhelyek őre, hanem a keresztény család építésével a nemzet jövőjének és életének biztosítéka is.

Ezt a fenkölt hivatását azonban csak akkor tudja betölteni, ha az intézmény minden egyes levente tagja házasságkötésénél a keresztény etika alapján áll, annak elvei szerint teljesíti nemzetfenntartó nemes küldetését.

Ezért elrendelem, hassanak oda az egyes leventecsapat-parancsnokok, hogy — miként ez a honvédségnél is kötelezőleg el van rendelve — a leventeintézményen belül az egyes házasságra lépő leventék, házasságukat egyházi áldásban is részesítsék. A miniszter rendeletéből: vitéz Kudriczy vörgy."

1225
1943

Plébániai javadalmi földek kisajátítása.

Előfordul, hogy házhelyek céljaira plébánosi, vagy más egyházi földeket jelölnek ki igénybevételre. Mivel a hatóságok ilyen esetben közvetlenül a javadalmassal lépnek érintkezésbe, felhívom az érdekelteket, hogy a kijelölésről mindenkor a legrövidebb időn belül terjesszenek elém jelentést, jelezzék az igénybevétel összes körülményeit és kérjenek további utasítást.

1226
1943

Bajtársi Szolgálat megszervezése.

Az a mérhetetlen áldozat, melyet hadbavonult hős honvédeink érettünk hoztak, mindenképen megérdemli, hogy a magunk részéről minden tőlünk telhetőt megtegyünk itthon maradt hozzátartozóik támogatására. Felhívom ezért Tiszt. Papjaimat, hogy a Bajtársi Szolgálat megszervezésében és munkásságában mindenütt tevékenyen működjenek közre, ahol pedig a Bajtársi Szolgálat eddig még nincsen megszervezve, ott az egyházközség keretében sürgősen szervezzék meg. Mindenki érezze szent kötelességének, hogy szükséget szenvedő embertársait, főleg pedig a hadbavonultak hozzátartozóit minden lehető módon támogassa.

1227
1943

Hadiárvák felkarolása.

Nyomatékosan ajánlom Tiszt. Papjaimnak, az egyházközségeknek és az egyházi intézményeknek szíves figyelmébe azoknak az anyagi és erkölcsi támogatását, akik a jelen háborúban a legnagyobb áldozatot hozták:

a hadiárváknak és hadiözvegyeknek megsegítését. Tőlünk telhetően igyekezzünk az e célból indított országos mozgalomba bekapcsolódni.

1228
1943

Jézus Szt. Gyermekségének pápai missziós művét éppen 100 évvel ezelőtt 1843-ban alapította a buzgó Ch. de Forbin-Janson, Nancy püspöke. Ma 12 millió tagja van. Célja: a gyermekekben felébreszteni és ápolni a missziós nagylelkűséget. A tagok kötelessége: naponta egy Miatyánk egy Üdvözlégy és „Boldogságos Szűz Mária, könyörögj érettünk és a pogány gyermekekért" fohász elimádkozása. Ezenkívül új megszervezés esetén a rendes tagsági díj havi 2 fillér. Jézus Szent Gyermekségének műve.

E jubileum alkalmából kívánom, hogy minden elemi és polgári iskolában, ezenkívül a középiskolák I. és II. osztályában megalakuljon e mű, a plébános vagy hitoktató rendezzen a jubileum emlékére és javára ez évben minden iskolában ünnepélyt.

A Szt. Gyermekség művének országos igazgatója, Gábriel Antal tb. kanonok (Budapest, XII., Tárogató-u. 46.) kérésre készségesen küld ingyen és díjmentesen röpiratot a szervezés és vezetés módjáról, valamint minden iskolának 2 példányban „Karácsonyi hangulatkeltés" c. ünnepséganyagot.

1234
1943

Felkérem Tiszt. Papságomat, hogy értesítsék a papi pályára hivatást érző ifjakat, hogy a pécsi papnevelőintézetben a szokásos felvételi vizsgálat folyó évi junius 30-án és julius 1-én fog megtartatni. Felvétel a Papnevelőintézetbe.

A legalább négy gimnáziumi osztályt végzett pályázók egyházi keresztlevelükkel, szüleik egyházi házasságlevelével, utolsó évvégi bizonyítványukkal s az illetékes plébánostól és hittanártól kiállított erkölcsi bizonyítvánnyal junius 30-án, a délelőtti órákban jelentkezzenek felvételre a papnevelőintézet aligazgatójánál, aki őket a szükséges utasításokkal el fogja látni. Akinek nem lesznek kéznél a szükséges okmányai, jelentkezése nem vétetik figyelembe. Az orvosi vizsgálatot az intézeti orvos teljesíti, a felvételi vizsgálat pedig julius 1-én fog megejtetni. Megfelelő bizonyítványok és orvosi vélemény mellett a német és horvát nyelvet beszélők előnyben részesülnek.

Akik a felvételi vizsgálat ideje alatt ingyenes szállást és ellátást igényelnek, jelentsék be jövetelüket a papnevelőintézet aligazgatójánál.

A nm. püspöki kar határozata értelmében a növendékek az összes magyar szemináriumokban mérsékelt ellátási díjat tartoznak fizetni. Az egész évi ellátási díj a pécsi szemináriumban 240 P, jeles előmenetelű szegény tanulók további kedvezményben részesülhetnek. Mivel ez az ellátási

díj oly alacsony, hogy a mai viszonyok között kizárólag csak elvi jelentősége van, felkérem Tiszt. Papjaimat, hogy csak a legritkább és igazán méltánylást érdemlő esetekben tegyenek javaslatot annak leszállítására.

1235
1943.

A Kat. Népszövetség Temetkezési Pénztáregyesületének ajánlása.

A Katolikus Népszövetség Országos Temetkezési Pénztáregyesülete megküldötte hozzám rövid beszámolóját az 1942. évi működéséről. A beszámolóból örömmel értesültem, hogy a Pénztáregyesület a nehéz viszonyok ellenére is eredményesen szolgálta azokat a célkitűzéseket, amelyeket alapításakor maga elé tűzött. Ezt bizonyítja erőteljes fejlődése, melynek következtében egyházmegyénk területén 1942. december 31-én 18.823, az egész országban pedig 188.012 volt tagjainak száma. A garantált temetési segélytőke kereken 50 millió pengő, díjtartaléka pedig meghaladja az 5 millió pengőt. Az 1942. év folyamán 2.604 esetben 532.415 pengőt fizetett ki temetési segélyekre. Elhalt tagjai között 54 hősi halott szerepel, akik után 17.165 pengő temetési segélyt fizetett ki hozzátartozóik részére, a várakozási időre való tekintet nélkül. Ezenfelül igen tekintélyes összegeket juttatott katolikus egyházi kulturális és karitativ célokra.

Mindezek alapján a Pénztáregyesület valóban megérdemli, hogy a lelkészkedő papság erkölcsi támogatásában részesüljön azáltal, hogy híveiknek ajánlják és hogy taggyüjtési és tagdíjbeszedési munkára alkalmas egyéneket jelölnek ki.

Az egyesület egyházmegyei irodája (Pécs, Király-u. 7.) és országos központja (Budapest, IX., Ráday-u. 2.) készséggel ad felvilágosítást akár a szervezést, akár az egyéni belépést illetően.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 27. Aprilis a. 1943.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.T. Pécs. A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1943.

VI.

1551
1943

Ssmus D. N. Pius div. Prov. Pp. XII, in audientia infra scripto Cardinali Paenitentiario Maiori die 6 Februarii c. a. concessa, omnibus christifidelibus benigne largiri dignatus est partialem trecentorum dierum Indulgentiam toties lucrandam quoties orationem *„Sanctissima Trinitas, adoramus te et per Mariam rogamus te. Da omnibus unitatem in fide eamque fideliter confitendi animum.“* saltem corde contrito recitaverint et plenariam suetis conditionibus semel in mense acquirendam, si quotidie per integrum mensem eamdem recitationem persolverint.

Oratio ad Ssmam Trinitatem Indulgentiis ditatur.

Praesenti in perpetuum valituro absque ulla Apostolicarum Litterarum in forma brevi expeditione et contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Datum Romae, e S. Paenitentiaria Apostolica, die 9 Februarii 1943. *N.* Card. *Canali.* Paenitentiarius Maior. L. † S. *S. Luzio,* Regens.

1552
1943

Deo propitio Diaconis Nostris cursum theologicum diebus proximis absoluturis: Josepho Isgum, Emerico Mim, Josepho Georgio Miszlai, Stephano Nécsey, Michaeli Piliván, Jacobo Stumpf et Josepho Telkes die 20. Junii a. c. ordinem S. Presbyteratus sumus collaturi.

Preces pro ordinandis.

Ut omnes promovendi sancti et perfecti evadant ministri mysteriorum Dei, praesentibus mandamus, ut diebus Dominicis mensis Junii ordinationem praecedentibus, dieque ordinationis fideles cum pastoribus post Sacrosanctum Missae Sacrificium fervidas pro ordinandis preces fundant. Item praecipimus, ut omnes sacerdotes dioecesani die ordinationis — quo quidem die quaevis alia oratio quoquo modo imperata cessabit — orationibus pro missa praescriptis collectam „Pro omni gradu Ecclesiae“ addant.

1553
1943

Obitus Stephani Glück.

Die 20. Maii a. c. gravi ac diuturna infirmitate confractus, sacramentis tamen iterata vice pie confortatus animam candidam Creatori reddidit *Stephanus Glück* v-a-diaconus districtus Dárdaensis, qui paroeciam Bellye inter tot angustias temporum usque ad ultimum halitum exemplaris pastor animarum administraverat. Anno 1876. natus et 1901. sacerdos ordinatus octo annis in munere cooperatoris peractis anno 1909. nominatus est parochus in Bellye, ubi per duo decennia a patria seiunctus id unum studuit, ut vestigia Divini Magistri crucem baiulantis sequendo animabus fidelium virtutes supernaturales gratiasque caelestes uberius infuderet. Ab anno 1941. etiam munus v-a-diaconi laudabiliter adimplebat. Rara humilitate ardentique caritate insignitus omnibus, qui eum noverant, erat dilectissimus.

Animam denati confratris piis omnium precibus triumque Sacrorum praescriptorum suffragiis enixe commendo.

1554
1943

Missziós Lexikon céljára adatok kérése.

A S. Congr. de Propaganda Fide missziós lexikon kiadását vette tervbe, melynek adatait részben az ordináriusok gyüjtik össze. A nevezett kongregáció 3291/1943. számú rendelete alapján fölhivom a T. Plébániavezetőket, hogy június 15-ig szolgáltassák be a püspöki irodába a következő adatokat:

1. Van-e a plébánia területéről származó szerzetespap, laikustestvér vagy szerzetesnő, aki jelenleg missziókban működik; ha igen, mi az illető neve, milyen szerzet tagja és hol működik.

2. Hány tagja van a plébánia területén működő pápai missziós műveknek (Jézus Szent Gyermeksége, Szent Péter Műve, Hitterjesztés műve) egyenkint. Bele veendők a jelentésbe az iskolákban működő egyesületek is.

3. Megtartották-e a mult évben a kórházakban a betegek pünkösdi apostolkodását a missziókért. Hány beteg vett abban részt.

4. Meg van-e szervezve a plébánia területén a Kláver Szent Péter Társulat és hány tagja van.

1555
1943

Levente csapatparancsnoki tanfolyam.

A m. kir. honvédelmi miniszter úr 134.545/1943. eln. 40. k. számú rendelkezése szerint az 1944—1945. kik. évtől kezdve levente- és vezetőképző csapatonként csak egy fizetett oktató, 1943—44. kik. évben átmenetileg 80

főnél nagyobb létszámú leventecsapatoknál kettő, ennél kisebb létszámú csapatoknál egy fizetett oktató alkalmazását tervezi. Ugyanakkor az oktatók díjazását havi 120—100—80, illetve az 1943—44. kik. évre átmenetileg havi 60—50—40 pengőben szándékozik megállapítani.

Az 1944—45. kik. évtől kezdve már csak olyan teljes értékű levente csapatparancsnokok alkalmazását fogja engedélyezni, akik a vezetés, kiképzés és nevelés összes elveit, módszereit, gyakorlati fogásait teljes mértékben ismerik, az önálló cselekvéshez szükséges készséggel, önbizalommal rendelkeznek, határozott, biztos a fellépésük, megvan a szükséges tárgyú tudásuk és előképzettségük is megfelelő.

Örömmel állapította meg, hogy a lelkészek és tanárok érdeklődése a levente kiképzés iránt mindinkább fokozódik és a nyáron felállítandó levente csapatparancsnoki tanfolyamokban való részvételük valószínűleg örvendetesen megszaporodik. Ezért folyó kiképzési évben kivételesen megengedi, hogy a rövidített (3 hetes) levente csapatparancsnoki tanfolyamokba — eltérőleg a 124 200/eln. 40. o. 1942. sz. rendelete II/1. sz. melléklet 3. a. b. pontjában foglaltaktól — olyan lelkészek és tanárok is vezényelhetők, akik katonai szolgálatot nem teljesítettek.

Ezek előrebocsátása után elrendeli, hogy a folyó kiképzési évben csak a rövidített (3 hetes) levente csapatparancsnoki tanfolyamok legyenek felállítva (tehát az 5 hetes tanfolyamok nem), még pedig az előreláthatóan nagy létszámokra való tekintettel hadtestenkint egy-egy tanfolyam állítandó fel.

A tanfolyamokra legkésőbb június hó 1-ig a területileg illetékes hadtest levente parancsnokságánál kell jelentkezni.

Örömmel venném, ha Tdő Papjaim a helyettesítés megfelelő megoldásával, vagy szabadságuk idején a tanfolyamokon résztvennének és a leventeparancsnoki képesítést minél többen megszereznék.

1556
1943

926/1943. számú körlevéli rendelkezésemhez kiegészítőleg figyelmeztetem az érdekelteket, hogy a *helyi leventelelkészek* havonta egy-két alkalommal tartsanak a leventéknek az istentiszteleten kívül erkölcsi oktatást. Ezt ne mulasszák el a gyakorlótérre való kivonulásuk alkalmával sem, hanem ilyenkor végezzék el a gyakorlótéren az alaki kiképzés szüneteiben. Az oktatások tartalma és tárgya feleljen meg mindenkor az ifjuság lelki igényeinek és szellemi fejlettségének, valamint a mostani időknek és a helyi körülményeknek. Minden helyi leventelelkész köteles a nyári leventeszünet megkezdésekor saját járási leventelelkészének jelenteni, vajjon az

Járási és helyi leventelelkészek kötelességei.

erkölcsi oktatásokat megtartotta-e, a leventék járnak-e vasár- és ünnepnap szentmisére, húsvéti gyónásukat elvégezték-e és egyébként vannak-e panaszok a leventeintézménnyel kapcsolatban.

A járási leventelelkészek kötelessége a körlevélben már ismertetett teendőkön kívül, hogy megfelelő módon tudomást szerezzenek, vajjon a helyi leventelelkészek teljesítették-e mindenben a rájuk bízott feladatot; július havában beküldik a beérkezett jelentéseket az egyházmegyei leventelelkésznek és egyben jelzik az előfordult hiányokat, illetve mulasztásokat.

1557
1943

Katolikus körök együttműködése.

A Központi Katolikus Kör elnöksége (Budapest, IV., Molnár-u. 11. sz.) folyó évi március hó 25-én tartott közgyűlésének határozatából kifolyólag összefogásra szólította fel a Kat. Köröket. A Kat. Körök hivatásának fokozottabb betöltése céljából, szükségesnek látszik, hogy az egyházmegyénkben működő Katolikus Körök közelebbi összeköttetést tartsanak fenn a Központi Katolikus Körrel s ezért kívánatos, hogy a központhoz csatlakozzanak. Akik a csatlakozásra még nem kaptak felhívást, azok az elnökségnél jelentkezzenek.

1558
1943

A katolikus óvódák felügyelőbizottsága az egyházközségi tanács.

Az egyházközségi tanács, mint iskolaszék az egyházközségi Szabályzat 63. és 64. §-a szerint az egyházközség, a politikai község (város), vagy földesúr által fönntartott katolikus jellegű iskolák közigazgatási szerve.

A püspöki kar 1943. évi március 17-én tartott értekezletén hivatalos magyarázatként kimondotta, hogy az egyházközségi tanács a katolikus jellegű óvódáknak is *felügyelő bizottsága.*

1559
1943

Felvétel a székesegyházi énekiskolába.

A pécsi székesegyházi énekiskolába felvételt nyerhetnek 8—10 éves fiúk, akik kellő szellemi képességgel, kiváló zenei hallással és szép hanggal birnak. A havi ellátási díj csekély. Jelentkezés május havában történik. Bővebb felvilágosítást az intézet igazgatósága ad. (Pécs, Inczédy Dénes-u. 9.)

1560
1943

Katolikus filmek ajánlása.

Egy katolikus vállalkozás még a múlt évben elkészítette Gárdonyi: Isten rabjai című munkája alapján ugyanezzel a címmel árpádházi Boldog

Margit életét bemutató hangos filmet. Ugyancsak elkészült az első katolikus kulturfilm is „Hit- és művészet" címmel. Mindkét filmet szívesen ajánlom papságom és híveim figyelmébe.

1561
1943

Irodalmi művek ajánlása.

Adóügyi szakkönyvet adott ki Horváth József m. kir. kormfőtan. esp. pléb., Balatonlelle: *„Utmutató a plébániajavadalom és egyházi javadalmasok adóztatásához, az egyházi adók kivetéséhez és kezeléséhez"*, mely gyakorlati módon tárgyalja a javadalmasokra kivetett adókat és az igénybevehető kedvezményeket és tájékoztatást nyujt az egyházi adók kivetésére és kezelésére. Kapható a szerzőnél, ára 5 P 50 f. Egyházközségek figyelmébe ajánlom.

A katolikus vallástan egyes fejezeteit állítja párhuzamba a mai ember mindennapi életével Dr. Brenner Péter: *„Te és én, és mi mindannyian"* cimü füzetsorozatában. A füzetek eladási ára 40 f., plébániák 32 f-ért kapják. Szivesen ajánlom papjaim figyelmébe.

A Szociális Misszióiársulat: *„Zsuzsával fordul egyet a világ"* cimen kis hivatásismertetőt adott ki. A szociális munka iránt érdeklődést tanusító fiatal leányok kezébe való. A missziótársulat kiadásában jelentek meg azok az *imalapok* is, amelyek a család közös reggeli, esti és étkezési imáit tartalmazzák. A diszes imalapokat hiveinknek ajánljuk.

1562
1943

Anyakönyvi adatok keresése.

Hozzátartozók keresik:

Piringer József dr.-nak, aki 1846-ban Mezőkomáromban született és később mint tolnatamási járásorvos működött, valamit *Szakály Idának*, aki 1858-ban született és ev. vallásu volt, a házasságlevelét.

Stangl (Stangel) *Franciskának* a keresztlevelét 1852—58. évekből valószínűleg Baranya megyéből.

Horváth József keresztlevelét, aki állítólag 1827. körül született Hercegszöllősön, vagy Pélmonostoron. Szülei Horváth Márk és Bartalov Anna. Házasságot kötött Zsifkovics Annával 1846. B. a. havának 26-án Vörösmarton.

Mitzger (Mizger) *Johannának* a keresztlevelét az 1800. körüli évekből. Második férje egy Pserhofer nevű pápai orvos.

Benkő József, aki 1828. október 4-én Szilvásszentmártonban született és *Széli Anna* házasságlevelét az 1850-60. évekből, valamint Széli Anna keresztlevelét. Gyermekük 1860. december 22-én született a somogymegyei Bőszénfán. A megtaláló okmányonként 50 P jutalomban részesül.

Gölöncsér Györgynek és *Kil Idának* a házassági és keresztlevelét. Gyermekük Julianna 1872-ben Felsőszentmártonban született.

Aki a keresett adatok valamelyikét megtalálja, mielőbb jelentse azt a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 24. Maii a. 1943.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

PEL

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.T. Pécs. A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1943.

VII.

2101
1943

Deo adiuvante Visitationem Canonicam tempore autumnali in districtibus Dombóvárensi et Értényensi sequenti ordine instituam sacramentumque S. Confirmationis distribuam. Ordo Visitationis Canonicae et S. Confirmationis.

Die	10.	Septembris	Nak	Die	19.	Septembris	Nagykónyi
„	11.	„	Szakcs	„	20.	„	Koppányszántó
„	12.	„	Kocsola	„	21.	„	Értény
„	13.	„	Dombóvár	„	22.	„	Bedegkér
„	14.	„	Ujdombóvár	„	23.	„	Kánya
„	15.	„	Döbrököz	„	24.	„	Tengőd
„	16.	„	Kurd	„	25.	„	Iregszemcse
„	17.	„	Gyulaj	„	26.	„	Magyarkeszi
„	18.	„	Szakály	„	27.	„	Pári

2102
1943

In concursu die 1. Julii a. c. habito sequentes admissi sunt in Seminarium nostrum alumni: Carolus Bruckner et Franciscus Rodenbücher pro I-o a. theol.; pro V. cl. gymn.: Andreas Ballér, Guilelmus Bischof, Antonius Brantner, Petrus Glück, Stephanus Grábics, Antonius Hartmann, Valerius Karlóczy et Georgius Schwáb. Sub conditione suscepti sunt: Ervinus Plazzeriano pro I-o a. theol., et Antonius Matos, Dionysius Márton, Julius Petrás pro V. cl. gymn. Novi alumni Seminarii.

2103
1943

Statutis Synodalibus (§ 23) conformiter examina synodalia anno currenti — incidente festo Nativitatis B. Mariae V. — diebus 6. et 7., examina vero neopresbyterorum diebus 9. et 10. Septembris in aedibus Seminarii iuxta ordinem praescriptum servabuntur. Omnes igitur ad examina dicta obligatos hisce provoco, ut semet Officio dioecesano insinuent adnotando, an ex materia integra, an vero ex parte, prout in § 23. e) Stat. Synod. concessum est, examen synodale subire velint. Examina synodalia et neosacerdotum.

2104
1943

Pensio.

Voto commissionis rebus pensionis instruendis praefectae, accedente Capitulo nostro Cathedrali, erga preces proprias inter sacerdotes rudedonatos susceptus est *Carolus Sebestyén* camerarius Suae Sanct., parochus in Pécsgyárváros.

2105
1943

Concursus pro paroecia Pécsgyárváros.

Beneficium paroeciale Pécs-gyárváros — patronatui L. R. Civitatis Pécs obnoxium — per rudedonationem proprii parochi vacans redditum, usque ad 25. Augusti a. 1943. concursui publico praesentibus exponitur. Sacerdotes dioecesani dictum beneficium assequi cupientes, si sint in examine synodali rite approbati, velint suos recursus, legali tymbro provisos et praefato Patrono inscribendos intra praedictum terminum Officio dioecesano substernere.

2106
1943

Personalia.

Sacerdotes iubilares iure gestandi cingulum violaceum condecorati sunt: *Leopoldus Masson, Josephus Dióssy* et *Julius Szommer* rudedonati. *Josephus Szentiványi* parochus Ujpetrensis nominatus est v-a-diaconus ad hon. Novus v-a-diaconus districtus Dárdaensis nominatus et investitus est *Andreas Czindery* administrator Hercegszőllősensis.

Adalbertus Nagy cooperator in Pécs-gyárváros constitutus est administrator ad interim ibidem. *Joannes Pohly* e servitio militari factus est catecheta Quinqe-Ecclesiensis. *Joannes Palotai* vicarius Erdősmecskensis missus est cooperator ad Ujpetre. *Josephus Müller* iun. cooperator Mozsgóensis nominatus est vicarius in spiritualibus in Erdősmecske.

Cooperatores translati sunt: *Joannes Hidasi* e servitio militari ad Egerág, *dr. Franciscus Galambos* ex Hőgyész ad Olasz, *Josephus Régert* ex Aparhant ad Hőgyész, *Ladislaus Hirling* e Babarc ad Mecsekszabolcs (coop. secundus), *Ludovicus Biró* ex Egerág ad Ozora, *Andreas Dévényi* e Nagydorog ad Püspöknádasd, *Stephanus Dér* ex Egerág ad Nagydorog (expositus), *Adamus Hoffmann* e Kakasd ad Tevel.

Neomystae missi sunt: *Josephus Isgum* ad Németkér, *Emericus Mim* ad Aparhant, *Josephus Miszlai* (subsidiarius) ad Kakasd, *Stephanus Nécsey* (subsidiarius) ad Egerág, *Jacobus Stumpf* ad Babarc et *Josephus Telkes* ad Mozsgó.

2107
1943

Zsidóbirtokok kegyúri terheinek rendezése.

A Budapesti Közlöny folyó évi június hó 24. napján megjelent 140. számában lett közzétéve az m. kir. kormánynak 3600/1943. M. E. számú rendelete, amely a zsidók erdő- és mezőgazdasági ingatlanairól szóló 1942. évi 15. t. c. végrehajtási utasítását tartalmazza. A rendeletnek a kegyúri terheket érintő főbb rendelkezései a következők:

„*29. §, d) pontja.* A mezőgazdasági ingatlanok tekintetében a helyszini eljárás során meg kell állapítani: mennyiben terhelik az ingatlant ártéri és egyéb vízjogi járulékok és más olyan (pl. kegyúri) terhek, amelyek a telekkönyvben nincsenek bejegyezve és a terhek miben állanak.

42. §. 1. bekezdés. A földművelésügyi miniszternek az átengedésre kötelezés tárgyában hozott határozatát az átengedésre kötelezettnek, a telekkönyvbe bejegyzett haszonélvezőnek, továbbá ha az ingatlan kegyúri szolgáltatások terhelik, — a szolgáltatásra jogosúlt egyház lelkészének és az 1110/1943. M. E. sz. rendelet értelmében kinevezett miniszteri biztosnak kell kézbesíteni. (Ez a biztos Dr. Beresztóczy Miklós min. tanácsos úr).

46. §. Kegyúri terhek rendezése. 1. Az ingatlannak az átengedésre kötelezés alapján való birtokbavételével az esetleg fennálló kegyúri terhek megszünnek. Az egyházat a kegyúri terhek megszünéséért — az 1936. XXVII. t. c. 31. §-ának 2. bekezdésében foglalt rendelkezéshez képest — az átengedésre kötelezett terhére kártalanítani kell. Kártalanítás fejében az egyháznak olyan ingatlan, vagy ingó vagyont kell juttatni, hogy annak okszerű hasznosításából fedezhetők legyenek azok a szolgáltatások, amelyek átlagosan és állandóan a kegyúri terhek voltak. A birtokbavétel előtt esedékessé vált kegyúri szolgáltatások iránt fennálló követelését az egyház a 390/1943. M. E. sz. rendelet 3. §-ának 2. bekezdése értelmében tartott sorrendi tárgyaláson érvényesítheti.

2. Az átengedésre kötelezett, a telekkönyvi érdekeltek és az illetékes egyházi főhatóság között a T. értelmében átengedésre kijelölhető ingatlannal való kártalanítás tekintetében a földművelésügyi miniszter a vallás és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve határoz; a határozatot valamenny telekkönyvi érdekeltnek (78. §) kézbesíteni kell, a határozat ellen az ingatlan fekvése szerint illetékes kir. ítélőtáblához panasznak van helye.

3. Azért az ingatlanért, amelyet a földművelésügyi miniszter határozatához képest az előbbi bekezdés értelmében az egyház kártalanításként kap, az átengedésre kötelezettnek térítés (ellenérték) nem jár; a kártalanításul kijelölt ingatlant átengedésre kötelezés útján kell megszerezni és az egyház tulajdonába bocsátani. A földművelésügyi miniszter határozata értelmében megállapított készpénzkártalanítást az átengedésre kötelezettnek járó térítésből le kell vonni és a levont összegnek megfelelő térítést az egyház tulajdonába kell bocsátani."

Ezen rendelettel kapcsolatban felhívom az összes plébániavezetőket, hogy ahol zsidóbirtokot a kir. kincstár átvett, vagy zsidóbirtokot átengedésre kötelezett, azonnal tegyenek jelentést arról, hogy ezen zsidóbirtokot minő kegyúri vagy egyéb egyházlátogatási okmányon, jogszokáson alapuló

szolgáltatások, kötelezettségek, járandóságok terhelik. Az egyházlátogatási okmány hiteles magyar fordítását jelentésükkel egyidejüleg terjesszék fel és számítsák ki, hogy földben való kártalanítás esetén — ismerve az illető ingatlannak termőképességét, fekvését, minőségét — hány kat. hold volna szükséges a kegyúri terhekért való kártalanításra és ezek az ingatlanok hol volnának kijelölendők.

2108
1943

Papi kedvezmény igényjogosultságának igazolása.

Utalással az 1940. évi IX. körlevélnek 2809. szám alatt kelt közleményére, utasítom a hatóságom alatt működő és a honvédséghez saját bemondásuk alapján még a honvédelemről szóló 1939. évi II. t.-c. végrehajtására vonatkozó Utasítás III. rész I. címének megjelenése előtt besorozott 1901—1919. születési évfolyamba tartozó papokat, papi jellegű tanárokat, papjelölteket, hogy az 1939. évi II. t.-c. 42. §-a alapján nyert papi (papjelölti) kedvezményekre való igényjogosultságuknak fennállását, tehát papi, illetve hazai teologiai intézetben tanuló papjelölti jellegüket a fentebb már megjelölt Utasítás 84. §. (2) bekezdése értelmében ők is — épen úgy, mint az Utasítás megjelenése után, tehát 1940. évben és azt követően besorozott papok, papi jellegű tanárok, papjelöltek — *41. életévük betöltéséig bezárólag, minden év december havában a sorozási helyük szerint illetékes elsőfokú polgári közigazgatási hatóságnál,* az egyházmegyei hatóság által kiállított három hónapnál nem régibb keletű bizonyítvánnyal igazolni tartoznak. Erre a kötelezettségre, az igazolás elmulasztásából származó kellemetlenségek elkerülése céljából saját érdekükben nyomatékosan újra felhívom az érdekeltek figyelmét.

2109
1943

Anyakönyvi kivonatok kiállítása.

Katonai és levente célokra, továbbá a zsidótörvénnyel kapcsolatos igazolás céljaira az anyakönyvi kivonatoknak sokszor olyan tömegét kérik a plébániahivataloktól, hogy ez már rendes lelkipásztori munkájukat is veszélyezteti. Ennek részbeni elkerülésére a következő felvilágosításokat és utasításokat adom.

Az 1895. utáni adatokra vonatkozólag általában nem kötelesek díjmentesen anyakönyvi kivonatokat kiadni. Ez az állami anyakönyvi hivatalok feladata. Kivételes eset az, ha az állami anyakönyvi bejegyzéstől eltérőleg katolikus vallású a kérelmező, mert közben megkeresztelkedett és e tény az állami anyakönyvekben még nem jegyeztetett fel. Amennyiben e kivételtől eltekintve valaki mégis kér ebből az időből anyakönyvi kivonatot a fenti célokra, azt csak rendes díjazás ellenében kaphatja meg.

A honvédelmi miniszter 12.290/Eln. 1940. sz. rendelkezésével úgy intézkedett, hogy abban az esetben, amikor a felmenők egy helységben születtek, illetőleg kötöttek házasságot, az egyházi anyakönyvek vezetésére hivatott hatóságok nem kötelesek az egyes személyekről külön-külön okmányokat kiállítani, hanem egy kimutatásban (családi értesítő, származási kimutatás, illetve bizonyítvány) összesítve tüntethetik fel az összes felmenőket. Amennyiben az ilyen kimutatás a hitelességhez megkövetelt összes kellékekkel (a kiállító hatóság megnevezése, anyakönyvekre való hivatkozás, pecsét, keltezés, a kiállító aláírása) rendelkezik és feltünteti mindazokat az adatokat és személyeket (főképen pedig azok születési és keresztelési idejét), amelyek a származások elbirálására szükségesek, ugyanolyan bizonyító erővel bír, mint az egyes személyek születési és házassági anyakönyvi kivonatai.

A rendelkezésnek megfelelő családi értesítő tehát ennek következtében akadálytalanul kiállítható.

A honvédelmi miniszter arról is értesített, hogy a származások igazolása terén eljáró parancsnokságok már 1939-ben utasítást kaptak az igazoló okmányok visszaadására az igazoló eljárás befejeztekor. Intézkedett aziránt is, hogy oly esetekben, amikor a család több tagjának igazolása szükséges, viszont az anyakönyvi kivonatok csak egy példányszámban állnak rendelkezésre, a családfő, vagy a család legidősebb tagja az általa szükséges példányszámban csatolandó másolatok beterjesztése mellett az okmányokat a hadtestparancsnoknál működő okmányhitelesítő bizottságoknál hiteles másolatokban a kivánt példányszámban megkaphassa. Ezt a körülményt közöljük a kérelmezőkkel.

Az okmányok csökkentésére irányuló kérelmet méltányolva a honvédelmi miniszter 1910/Eln. 1943. sz. alatt értesített, hogy bár a származások elbírálásának alapját a nagyszülők születéskori vallási hovatartozandósága adja, „átérezve és méltányolva a nehézségeket, amelyeket az okmányok beszerzése különösen a földhözragadt nincstelen egyszerű embereknél okoz, már intézkedett, hogy az újoncoktól általában szüleiken túlmenő okmányok ne követeltessenek".

Tdő papjaim figyelmében ajánlom azt a körülményt, hogy különbséget kell tennie a sorozásra és a zsidótörvény alóli mentesség igazolására szükséges okmányok közt. A sorozásra szükséges anyakönyvi kivonatok illeték- és díjmentesek. (Megjegyzem, hogy itt is csak az 1895. előtti kivonatokat kérhetik általában az egyházi hivataloktól.) Az igazolásra vonatkozó összes anyakönyvi kivonatokért, tehát azokért is, amelyeket pl. katonák (a sorozáshoz szükséges iratokon túl), továbbá leventék stb. kérnek a 7720/1939. M. E. rendelet szerint egy-egy pengő díj szedhető.

2110
1943

Könyvajánlás

A család könyve címen hasznos tanácsadó jelent meg házasságra készülő vagy már abban élő híveink számára. A jegyesoktatásnál minden lelkészkedő papnak segítőtársa akar lenni. Kétféle szövegezéssel készült: más a városiaké, más a falusiaké. Szivesen ajánlom terjesztését. Kapható a Szent István Társulatnál (Budapest, VIII. ker. Szentkirályi-utca 28.) 70 filléres áron, melyből a papság vagy más nagyobb rendelők 20% kedvezményt kaphatnak.

2111
1943

Anyakönyvi adatok keresése.

Hozzátartozók keresik:

Csorba Mihálynak a keresztlevelét az 1795—1823 közötti évekből. Megtaláló 100 P jutalomban részesül.

Ropoli Katalinnak, aki 1861—64 körül kötött házasságot Kakas Istvánnal, a keresztlevelét 1840—48-ból és házasságlevelüket. Gyermekük, András 1865-ben született Felsőmindszenten.

Kovács Pál és *Tóth Erzsébet* házasságlevelét, valamint keresztlevelüket is. Gyermekük, György 1844-ben született Nakon.

Hanti Mihály és *Hetesi Julia* házasságlevelét, valamint keresztlevelüket. Gyermekük, Teréz kb. 1849-ben született Leperden.

Vencel Konrádnak, aki 1865-ben született Kiskassán és *Centprot Annának,* aki 1868-ban született ugyanott, a házasságlevelét.

Fekete Józsefnek és *Gerlach Teréznek* a házasságlevelét az 1842. év előtti időkből, valamint Gerlach Teréznek, aki 1863-ban 40 éves korában halt meg, a keresztlevelét. Megtaláló 40 P kutatási díjat kap.

Kiss (Kis) *Katalin* születési anyakönyvi kivonatát, aki 1862-ben Dunaföldváron Nagy Ferenccel kötött házasságot húsz éves korában. Szülők: Kis János és Nagy Katalin.

Méhész Ferenc keresztlevelét az 1835. körüli évekből, valamint *Méhész Ferenc* és *Kovács Rozália* házasságlevelét az 1852—62. évekből.

Neszter Auguszta keresztlevelét az 1846—49. évekből; szülők: N. Ádám és Tóth Éva.

Aki a keresett adatok valamelyikét megtalálja, jelentse a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 6. Julii a. 1943.

† **FRANCISCUS** m. p.
episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.T. Pécs. A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1943.

VIII.

2246
1943

TISZTELENDŐ TESTVÉREK!

Katolikus Diákotthon Mozgalom

Bizonyára nem kerülte el figyelmüket az a nagyarányú mozgalom, mely Budapesten május havának 25. napján a Vigadóban rendezett díszgyűlésen megindult. Hazánk katolikus ifjúságának megmentéséről van szó. Azóta az A. C. központja minden plébániára íveket küldött, hogy azokat kitöltve az *egyházmegyei A. C.* központba juttatni szíveskedjenek. A katolikus diákotthon mozgalom és gyűjtés minél eredményesebb lebonyolítására a következőket rendelem el:

1. Az alant közölt lelkesítő felhívás legközelebbi vasárnap minden szentmisén olvastassék fel és a lelkipásztorok fűzzenek hozzá néhány bízdító gondolatot, különösen hangsúlyozva, hogy mekkora szükség van katolikus intelligenciára és munkás nemzedékre és minő veszedelmeknek van kitéve a szülői otthont nélkülöző ifjúság.

2. Szeptember elején megalakítandó egyházmegyei bizottság tagjait külön fogom meghívni. De addig is alakítsák meg minden egyházközségben a helyi bizottságot, néhány taggal, akik a plébánosok segítségére lesznek.

3. Felhívom mindazon lelkipásztorokat, akik eddig még nem küldték be azon híveiknek névsorát, akiktől külön és esetleg nagyobb támogatást

lehetne várni, hogy a központtól megküldött nyilvántartási íveket kitöltve nyolc napon belül az A. C. egyházmegyei igazgatójához (Dr. Hajós György, Szeminárium) juttassák el jelezvén egyszersmind a területükön lévő pénzintézetek, ipartelepek, gyáriüzemek stb. címét is.

4. A befizető lapokat minden plébános az A. C. egyházmegyei igazgatótól kézhez fogja kapni, hogy azokat segítőtársai támogatásával a címzettekhez eljuttassa.

5. Szeptember 19.-re templomi gyűjtést rendelek el a diákotthonok céljaira. Alaposan előkészítendő, a Budapesti Központtól megküldendő szentbeszéddel és a gyüjtést magát a rendestől eltérőleg tekintélyes egyházközségi tagok végezzék vagy persellyel vagy a bejáratnál felállítandó asztal mellett. A gyüjtött összeg az A. C. egyházmegyei igazgatóhoz küldendő.

6. Az egyéni áldozatok mellett nagyon fontos az egyházközségek közös felajánlása is. A legmelegebben és legnyomatékosabban kérem és sürgetem, hogy az összes egyházközségek ajánljanak fel bizonyos összeget, melyet három, négy esetleg öt évi részletekben is fizethetnek. Az összeg nagysága az egyházközség áldozatos szellemétől függ, de mindenképen kivánatos volna, ha a hívők számához képest alakulna ki úgy, hogy egy-egy hívőre legalább ötven fillér essék. Természetesen ez ne befolyásolja az egyéni áldozatkészséget és nagylelkűséget. A megajánlásról az A. C. országos központját kell értesíteni.

Tisztelendő testvéreimnek lelkére kötöm legsürgősebb és legégetőbb ügyünket, kérve, jól használják fel a rendelkezésre álló rövid időt (a gyűjtést nov. 15-re be kell fejezni), hogy egyházmegyénk múltjához és hagyományaihoz méltó módon vegyük ki részünket e nemzetmentő munkából.

KEDVES HÍVEIM!

A legnagyobb jelentőségű, katolikus magyarságunk jövőjét mélyen érintő mozgalom indult meg május 25-én hazánk fővárosában. Hercegprímás és miniszterelnök, polgármester és egyetemi tanár, főigazgató és vidéki tanító, diák és munkásifjú egyértelmű lelkesedéssel és lelkiismeretet felzaklató komolysággal hirdették meg a magyar Katolikus Diákotthonok elodázhatatlan szükségességét. Ez a lelkes, komoly hang azóta végigszárnyal az országon és mindenütt megértésre talál.

Ti is, kedves Híveim, bizonyára megértitek, hogy Katolikus Diákotthonra égető szükségünk van, különösen a fővárosban és a nagyobb vidéki központokban. Mert ezeknek a városoknak iskoláiban, egyetemein nevelődnek azok az ifjak, akik mint a vidéknek és falunak gyermekei, távol a szülői háztól, az édes apa gondos, az édes anya szerető tekintetétől, fáradságos tanulással készülnek hivatásukra, hogy valamikor a ti papjaitok, tanítóitok, jegyzőitek, orvosaitok legyenek. De hogyan fogják megőrizni a városok veszedelmei és kísértései közepette az édes-szűlői nevelés benyomásait, hogyan fognak igaz világnézetű és hitvalló férfiakká fejlődni, ha nem találnak otthonra, hol felkészült és rátermett katolikus szülőhelyettesek oltalma alatt és vezetése mellett alakulhatnak művelt és vallásos jellemekké. Könnyű a fővárosi vagy nagyvárosi ifjúnak, aki a szülői házból járhat iskolába és térhet vissza napról-napra szülei ölelő karjai közé, akinek édesanyja terít asztalt és vet ágyat. De mit csináljanak a vidékiek és különösen kisvárosoknak és falvaknak tehetséges, vezetésre termett, egészséges vérű és nyilt eszű fiataljai? Ha azt akarjuk, hogy közülük is kerüljenek ki vezető emberek, otthont kell számukra teremtenünk.

De nemcsak a szoros értelemben vett diákokra kell gondolnunk, hanem arra a sok száz iparostanonc ifjúra is, akik a főváros és nagyvárosok különböző üzemeiben sajátítják el azt a kézügyességet, mellyel nem csupán maguknak szereznek kenyeret, de az egész ország boldogulását mozdítják elő. Hogy mit jelent egy országban az ipari munkásosztály katolikus szelleme, szorgalma és tiszta jelleme, annak megvilágítására csak egyetlen figyelmeztető szót mondunk: ameddig a nép és az ipari munkásosztály vallásos, addig távolmarad a bolsevizmus réme.

A katolikus diákotthonok mozgalma valóságos lélekmentés és nemzetmentés. Megmentjük ifjúságunk lelkét, biztosítjuk acélos jellemét és ragyogó kulturáját, tisztán tartjuk a vérét és ártatlanságát és mindezek által előmozdítjuk nemzeti nagylétünket és hazánk jövőjét.

A Diákotthonok létesítéséhez azonban anyagi eszközök szükségesek, melyeket az idők minden mostohasága dacára is elő kell teremtenünk. Mindenkinek meg kell magát adóztatnia. A főpapok és lelkipásztorok jó példával járnak elöl. Egyének és egyházközségek, pénzintézetek és vállalatok, nagybirtokok és gyári-üzemek keljenek versenyre egymással legnemesebb célunk megvalósítására.

Kedves Híveim! Értsétek meg hazánk legjobbjainak elgondolását és hozzátok meg ti is az áldozatot ennek a gondolatnak megvalósításáért, hogy minden magyar katolikus ifjúnak legyen otthona, hol igaz magyar katolikus férfiúvá fejlődhessék szüleinek örömére, hazánk javára, egyházunk dícsőségére.

2247
1943

Anyakönyvi adatok keresése.

Hozzátartozók keresik:

Konrád Menyhért keresztlevelét az 1810—73. közötti évekből, továbbá *Konrád Menyhért* és *Schmidt Erzsébet* házasságlevelét.

Pethő Mária keresztlevelét az 1844—58. közötti évekből (szülők: P. József és Kantor Katalin); házasságot kötött 1874-ben Mauer Antallal Ibafán.

Hunyadi (y) Ferenc keresztlevelét az 1820—30. közötti évekből, továbbá *Hunyadi (y) Ferenc* és *Kovács Anna* házasságlevelét 1850—70. közötti évekből.

Eperjesi László keresztlevelét az 1815. körüli évekből és *Bánati Katalin* keresztlevelét az 1819. körüli évekből.

Aki a keresett adatok egyikét megtalálja, jelentse a Püspöki Irodának.

Kelt Pécsett, 1943. évi július hó 20-án.

† FERENC s. k.
püspök.

A kiadásért felelős: Dr. vitéz Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.T. Pécs. A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1943.

IX.

2822
1943

Diebus 6. et 7. Septembris a. c. examina synodalia subierant et approbati sunt: *Joannes Albert, Josephus Arató, Joannes Bárka, Ladislaus Budavári, Colomannus Csordás, Sebastianus Elm, Franciscus Handler, Geysa Kovács, Adalbertus Nagy, Alexander Nagy, Ernestus Ollop, Ladislaus Rónaky et Ladislaus Siklósi*, cui ultimo etiam paemium Królianum adiudicatum est. Examina synodalia.

2823
1943

Die 14. Augusti a. c. post gravem et diuturnam infirmitatem mundana reliquit *Franciscus Schunk* camerarius S. Sanctitatis hon., v-a-diaconus em., parochus Felsőnyékensis. Anno 1871. natus et 1894. sacerdos initiatus sexennium in munere cooperatoris peregit, dein anno 1900. curatus in Lippó, mox anno 1904. parochus in Felsőnyék nominatus est. Annis 1927—42. etiam v-a-diaconum egit districtus Simontornyaensis. In omnibus suis muniis exemplarem se ministrum Christi, fratrem amabilem, optimumque animarum pastorem exhibens cunctis, qui eum noverant, erat dilectissimus. Anno 1936. inter camerarios Suae Sanctitatis honorarios assumptus est Ultimis annis infirmitas eius in dies magis ingravescens summos dolores eidem intulit, quos tamen sacramentis iterata vice pie munitus aequo atque patienti animo pertulit. Obitus Francisci Schunk.

Animam denati confratris piis omnium precibus triumque Sacrorum suffragiis praescriptorum enixe commendo.

2824
1943

Beneficium paroeciale *Felsőnyék* per obitum proprii pastoris vacans redditum patronatuique Cels. Principis Ferdinandi a Montenuovo obnoxium, praesentibus concursui publico usque ad 8. Octobris a. c. duraturo exponitur. Sacerdotes dioecesani hanc paroeciam assequi cupientes — dummodo in examine synodali approbati et secus idonei sint — velint suos recursus supralaudato Patrono inscribendos infra praefatum terminum Officio dioecesano exhibere. Concursus pro paroecia Felsőnyék

2825
1943

Petro Mayerhof parocho Szajkensi a munere inspectoris scholarum districtus Németbólyensis erga preces proprias relevato novus scholarum Personalia.

inspector eiusdem districtus nominatus est *Franciscus Zanyi* parochus Hercegtöttősensis. *Ernestus Baranyai* administrator Pálfaensis nominatus et investitus est parochus ibidem. *Desiderius Angyal* subsidiarius Felsőnyékensis constitutus est administrator ad interim ibidem. *Theodorus Barcza* e servitio militari nominatus est catecheta in Dunaföldvár. Item catecheta in Komló factus est *Ladislaus Rónaky* subsidiarius Lánycsókensis. *Dr. Josephus Taksonyi* praefectus stud. in Inst. Musicae Sacrae nominatus est professor religionis in lyceo et instituto candidatorum pro ludimagistr. Studiorum praefecti constituti sunt: in internato Mariano alumnorum praefati instituti: *Valentinus Kolbert* et in internato puerorum Emericano: *Eugenius Hegedüs* catechetae.

Cooperatores translati sunt: *Georgius Ferkov* ex Olasz ad Egerág, *Joannes Osvald* e Fadd ad Vásárosdombó, *Antonius Gergely* e Vásárosdombó ad Szentlőrinc, *Josephus Tóth* e Sásd ad Fadd, *Josephus Horváth* e Szentlőrinc ad Sásd, *Vendelinus Kanizsay* e Mohács civ. int. Quinque-Ecclesias ad S. August., *dr. Nicolaus Kopcsányi* e servitio militari ad Mohács civ. int., *dr. Ladislaus Hegyi* ad Dunaföldvár civ. int, *Ludovicus Zentai* e Dunaföldvár civ. int. subsidiarius ad Lánycsók, *Joannes Hidasi* ex Olasz ad Hosszuhetény, *Franciscus Nagy* ex Hosszuhetény curatus ecclesiae CO. SS. et catecheta Quinque-Ecclesias, *Josephus Somhegyi* e Kővágószőllős ad Olasz, *Stephanus Lócsi* e Magyarkeszi subsidiarius ad Fadd.

2826
1943

XXXI. Országos Katolikus Nagygyülés.

Az Actio Catholica országos elnöksége az idei XXXI. Országos Katolikus Nagygyülést folyó évi október hó 1-5. napjain rendezi Budapesten. A magyar katolikusok ez évi seregszemléjének vezetőgondolata: „Készítsük elő a magyar jövőt szeretettel, igazsággal és munkával!“ Ezzel a gondolattal kíván a jövőre nézve biztos irányt mutatni a jelenlegi világégés szörnyű pusztításai között. Ez uton is felhívom tehát a lelkipásztorkodó papságot, hogy híveikkel együtt legalább lélekben csatlakozzanak a magyar katolicizmus nagyarányú társadalmi megmozdulásához, amely az Egyház tanítása és irányító vezetése mellett biztos utat fog mutatni a szebb és boldogabb jövő felé.

Egyben elrendelem, hogy a nagygyülést megelőző nap estéjén szeptember 30-án este 6 óra 30 perctől 7 óráig minden templomban harangszó jelezze a nagygyülés kezdetét.

2827
1943

Anyakönyvek biztonságba helyezése.

Figyelemmel a háborus helyzetre, még akkor is, ha közvetlen légitámadás veszélye talán nem fenyeget, minden plébániának szoros gondját képezze az anyakönyveknek, templomi műkincseknek és egyéb fontos okmányoknak biztonságba helyezése, minek keresztülvitelére nézve minden esperes saját kerületében — paptársai meghallgatása után — megfelelően intézkedjék. Tájékoztatásul közlöm, hogy az állami anyakönyvek biztonságba helyezésénél megfelelőnek mondták ki *a feltétlenül száraz* pincehelyiséget vagy a kellően boltozott alagsort. Azokat az anyakönyveket pedig, amelyekre a mindennapi életben nincsen szükség, késedelem nélkül biztonságba lehet

és kell helyezni. A követendő eljárásnál útmutatásul szolgálhat az állami anyakönyvek megőrzésének a módja. A végrehajtott rendelkezésre vonatkozólag a kerületi esperesektől november 1-ig föltétlenül jelentést várok.

2828
1943

Elvi jelentőségénél fogva közlöm az alábbi kúriai döntést:

Végrehajtás alóli mentesség. Egyházi vagyon fogalma.

„507. A felfolyamodási bíróság az elsőbíróság végzésének megváltoztatásával elrendelte a kielégítési végrehajtást a D.-i női kanonok- és tanítói rend z.-i zárdája és nevelőintézete végrehajtást szenvedőnek „rendház, r. kat. kápolna, internátus, iskola, udvar, kert“ címén felvett ingatlanaira és haszonélvezetükre. Vitás, hogy ezek az ingatlanok római katolikus egyházi javaknak minősíthetők-e és ezen a címen mentesek-e a végrehajtás alól. A Kuria megváltoztatja a felfolyamodási bíróság végzését és elutasítja a végrehajtás elrendelése iránt előterjesztett kérelmet. Indokok:

A vagyontárgyak egyházi jellegének a megállapításához a Codex Iuris Canonici szerint elégséges azoknak, vagy az egyetemes Egyházhoz és az Apostoli Szentszékhez vagy más egyházi jogi személyhez való tulajdonjogi tartozása („Bona temporalia . . ., quae vel ad Ecclesiam universam et ad Apostolicam Sedem, vel ad aliam in Ecclesia personam moralem pertineant, sunt bona ecclesiastica.“ 1497. canon 1. §)

A D.- női kanonok- és tanítórend az illetékes egyházi hatóság által kánonilag létesített egyházi szervezet, tehát egyházi jogi személy s mint ilyen vagyonszerzésre képes („Ecclesia acquirere bona temporalia potest“... Can. 1499. §, 1.)

Az említett rendnek z-i zárdája és nevelőintézete ezzel a vagyoni jogképességgel ugyancsak rendelkezik. A kánonjog szerint ugyanis vagyont nemcsak a szerzetes rendek és a szerzetes kongregációk egészei, hanem azoknak kisebb tagozatai is szerezhetnek („Non modo religio, sed etiam provincia et domus sunt capaces acquirendi et possidendi bona temporalia“... Can. 531.)

Az a körülmény tehát, hogy a végrehajtás alá vonni kivánt ingatlanok telekkönyvi tulajdonosa nem a D-i női kanonok- és tanítórend, hanem a rendnek a z-i zárdája és nevelőintézete, az ingatlanok egyházi vagyon jellegén nem változtathat.

Ugyancsak nem érinti ezt a jelleget az a szerződéses kikötés, hogy a 827. hrsz. ingatlan visszaszáll az ajándékozó Z. megyei város tulajdonába, ha azt a D. rend elhagyná s az intézmények, beruházások és felszerelések a rend által kötelezett célra nem használtatnának, — mert a tulajdonjognak ez a korlátozása nincs ellentétben az ingatlan egyházi jellegével és rendeltetésével és az általános magánjog szabályaiba sem ütközik.

A végrehajtási kérelemben felsorolt ingatlanokat egyébként rendeltetésükre és céljukra tekintettel is az egyházi javak közé kell sorozni, mert az ifjuságnak valláserkölcsi irányban való nevelése és tanítása a r. katolikus Egyháznak Magyarországon az Állam által is elismert és jelentős, anyagi támogatással méltányolt feladata, e feladat teljesítését pedig a vagyoni alap

segíti elő. Ez a vagyon egyben a tanító, nevelő egyházi személyek eltartását, tehát közvetlen egyházi szükséglet fedezését is szolgálja.

Az előadottakkal szemben sem a felfolyamodási bíróság által felhívott 81. sz. T. H. (P. H. T. I. 31. sorsz.), sem az abban megjelölt törvényhelyek, sem más törvényes rendelkezések nem támasztják alá s így nem teszik elfogadhatóvá a felfolyamodási bíróságnak azt az álláspontját, hogy egyházi jellegűeknek csupán azok a vagyontárgyak minősülnek, „amelyek a róm. kat. Egyháznak, vagy annak szervezetébe tartozó javadalmas személynek (püspöknek, lelkésznek), vagy egyesületnek (káptalannak) a fenntartására, vagy pedig valamely hitéleti szükséglet (alapítványi misék, vagy más könyörgő istentiszteletek) létesítésére, vagy biztosítására szolgálnak."

A római (és görög) katolikus Egyház ingatlanai pedig, amelyek közé az előadatokból folyólag a végrehajtási kérelemben megjelölt ingatlanok is tartoznak, az m. kir. Kúria 91. sz. T. H.-ának indokolásában is kifejezésre jutó érvényes jogszabályaink szerint általános elidegenítési és terhelési tilalom alatt állanak.

Ebből folyólag azoknak állaga egyáltalában nem, haszonvétele pedig csak a terhelést lehetővé tevő szabályszerü engedély megléte esetén lehet végrehajtás tárgya.

Ezt az engedélyt a most elbírálás alatt álló esetben, figyelemmel a m. Apostoli Király főkegyúri jogának a szünetelésére és a Codex Iuris Canonici 534. can. 1. §-ának rendelkezésére (contractus vi caret, nisi beneplacitum apostolicum antecesserit, si agatur, de alienandis . . . bonis, quorum valor superet summam triginta millium francorum, seu libellarum vel de contrahendis debitis et obligationibus ultra indicatam summam), valamint a végrehajtás alatt álló kamatkövetelés tőkéjének 30.000 a. frankot, vagy lírát meghaladó összegére, az apostoli Szentszék lett volna hivatott megadni.

Ilyen engedély igazolásának a hiányában a végrehajtás elrendelésének a végrehajtást szenvedő egyházi szervezet ingatlanainak a haszonélvezetére sem lehet helye. — C. pk. V. 3455—1941. — Gébert, — 1942. VII. 19.

2829
1943

Stóladíjak és taxák felemelése.

A háború következtében beállott értékeltolódások miatt jelen soraimmal akként rendelkezem, hogy a Statuta Synodalia „Függelék"-ének 9. pontja alatt megállapított összes stóladíjak, beleértve az alapított szent misék tőkéjét is, továbbá az ugyanazon „Függelék" 5. pontja alatt megállapított püspöki irodai taxák ezentúl további intézkedésig száz százalékkal felemeltessenek, vagyis a jelzett rendelkezésekben megjelölt összegek kétszerese fizetendő.

2830
1943

Harangozók jogviszonya.

A harangozók jogviszonyát illetően a birói gyakorlat eddig ingadozó volt. Egyes bíróságok a harangozót (sekrestyést) magánjogi jogszabályok alá eső alkalmazottnak minősítették és megállapították a polgári bíróságok

Figyelem!

A Diák Otthonok javára elrendelt templomi gyüjtés nem szept. 19-én, hanem október 17-én lesz. Ugyanakkor beszéd tartandó a központból küldött vázlat alapján.

A templomi gyüjtés összegét azonnal kérem hozzám beküldeni.

Pécs, 1943. szept. 11-én.

Paptársi üdvözlettel

Dr. HAJÓS GYÖRGY s. k.

A. C. egyházm. igazgató.

1943

A Katolikus Diákotthon Mozgalom folyó hó 7.-én Pécsett tartott közgyüléssel nagy reményekre jogosító keretek között megindult. Most ismételten nyomatékosan felhívom a plébániavezetőket, akik a budapesti központtól kiküldött nyilvántartási íveket még nem juttatták el az egyházmegyei A.C. igazgatóhoz (Dr. Hajós György, Szeminárium), hogy azokat kitöltve legkésőbb folyó hó 20-ig küldjék be, nehogy fennakadás történjék a gyüjtés menetében. Azoknak nevét jegyezzék be, lakáscímükkel együtt az ívekbe, akiktől legalább néhány pengő adományt lehet remélni. Ennek az ügynek hűséges lebonyolítása mindnyájunknak lelkiismeretbeli kötelessége.

Kat. Diákotthon Mozg. nyilvántartási ívek beküldése.

2832
1943

Az idei szünidő folyamán tartott első közös lelkigyakorlaton velem együtt részt vettek: Auguszt István, Benkő Pál, Blandl György, Czindery Endre, Dr. Dőry László, Faludi Ferenc, Dr. Gebauer Miklós, Fejes Károly, Fehér Ferenc, Feucht Gáspár, Gartner Elek, Gábor Károly, Dr. Gyenis Vilmos, Gyuk István, Hetényi Alajos, Horváth Lajos, Jung Ádám, Kadosa Lajos, Dr. Kápolnai Zsigmond, Kemény Ferenc, Kondits Lajos, Kovács Kálmán, Kuhl József, Magosföldi Péter, Magyar Béla, Melke Lajos, Mindszenti Vilmos, Molnár József, Müller József, Nagy György, Nádosi Sándor, Patócs József, Dr. Perényi Pál, Pintz Bálint, Polgár János, Reif József, Reil Antal, Révész József, Szeitz József, Szentiványi József, Szommer Gyula, Dr. Taksonyi János, Tiborcz Benedek, Thán Nándor, Tóth Emil, Trinn János, Vucskits Imre, Wolf József.

Papi lelkigyakorlatok.

A második lelkigyakorlat résztvevői: Arató József, Barcza Tivadar, Bátai István, Blazsev Marin, Brenner Ferenc, Dr. Cserháti József, Csokonay Béla, Dér István, Fényi Sándor, Fodor János, Franz József, Gergely Antal, Hammer János, Dr. Hanuy Ferenc, Dr. Hargitai János, Kaszás Imre, Káptalan József, Dr. Kovács János, Lajos Gyula, Loschert Kázmér, Müller Jakab, Müller József, Nagy Béla, Nagy Sándor, Oszkay Lajos, Palotai János, Patacsi József, Petheő Gyula, Dr. Piliván Mihály, Rákossy Ferenc, Dr. Reining Vendel, Régert József, Solymár Gábor, Soós B. Zoltán, Staub Ádám, Szantner József, Dr. Szíjártó Nándor, Tasnádi József, Tuman Károly, Wagner Zsigmond.

hatáskörét, míg más esetekben a közigazgatási hatóságok hatáskörét mondották ki. Azzal indokolták ezt az állásfoglalást, hogy a harangozó jogviszonya közjogi viszonynak tekintendő és így bírálták el adott esetekben a szolgálati viszonyból származó igényeket.

A hatásköri bíróság 1942 november 16-án 148/1942. számú ítéletében kimondotta azt, hogy a harangozó jogviszonya szempontjából egyházi alkalmazott lévén, ez közjogi viszonynak tekintendő és a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik a szolgálati viszonyból származó igények elbírálása.

3831
1943

A Katolikus Diákotthon Mozgalom folyó hó 7.-én Pécsett tartott közgyüléssel nagy reményekre jogosító keretek között megindult. Most ismételten nyomatékosan felhívom a plébániavezetőket, akik a budapesti központtól kiküldött nyilvántartási íveket még nem juttatták el az egyházmegyei A.C. igazgatóhoz (Dr. Hajós György, Szeminárium), hogy azokat kitöltve legkésőbb folyó hó 20-ig küldjék be, nehogy fennakadás történjék a gyüjtés menetében. Azoknak nevét jegyezzék be, lakáscímükkel együtt az ívekbe, akiktől legalább néhány pengő adományt lehet remélni. Ennek az ügynek hűséges lebonyolítása mindnyájunknak lelkiismeretbeli kötelessége.

Kat. Diákotthon Mozg. nyilvántartási ívek beküldése.

2832
1943

Az idei szünidő folyamán tartott első közös lelkigyakorlaton velem együtt részt vettek: Auguszt István, Benkő Pál, Blandl György, Czindery Endre, Dr. Döry László, Faludi Ferenc, Dr. Gebauer Miklós, Fejes Károly, Fehér Ferenc, Feucht Gáspár, Gartner Elek, Gábor Károly, Dr. Gyenis Vilmos, Gyuk István, Hetényi Alajos, Horváth Lajos, Jung Ádám, Kadosa Lajos, Dr. Kápolnai Zsigmond, Kemény Ferenc, Kondits Lajos, Kovács Kálmán, Kuhl József, Magosföldi Péter, Magyar Béla, Melke Lajos, Mindszenti Vilmos, Molnár József, Müller József, Nagy György, Nádosi Sándor, Patócs József, Dr. Perényi Pál, Pintz Bálint, Polgár János, Reif József, Reil Antal, Révész József, Szeitz József, Szentiványi József, Szommer Gyula, Dr. Taksonyi János, Tiborcz Benedek, Thán Nándor, Tóth Emil, Trinn János, Vucskits Imre, Wolf József.

Papi lelkigyakorlatok.

A második lelkigyakorlat résztvevői: Arató József, Barcza Tivadar, Bátai István, Blazsev Marin, Brenner Ferenc, Dr. Cserháti József, Csokonay Béla, Dér István, Fényi Sándor, Fodor János, Franz József, Gergely Antal, Hammer János, Dr. Hanuy Ferenc, Dr. Hargitai János, Kaszás Imre, Káptalan József, Dr. Kovács János, Lajos Gyula, Loschert Kázmér, Müller Jakab, Müller József, Nagy Béla, Nagy Sándor, Oszkay Lajos, Palotai János, Patacsi József, Petheő Gyula, Dr. Piliván Mihály, Rákossy Ferenc, Dr. Reining Vendel, Régert József, Solymár Gábor, Soós B. Zoltán, Staub Ádám, Szantner József, Dr. Szíjártó Nándor, Tasnádi József, Tuman Károly, Wagner Zsigmond.

2833
1943

Anyakönyvi adatok keresése

Hozzátartozók keresik:

Tóth Mihálynak, T. József és Vizenfát Regina fiának, aki állítólag 1860-ban Janya pusztán született, a keresztlevelét.

Méhész Ferencnek, aki állítólag 1835-ben Csibrákon született és *Kovács Rozáliának* a házasságlevelét kb. 1852—62-ből és M. Ferenc keresztlevelét.

Hunyadi Ferencnek és *Kovács Annának* a házasságlevelét kb. 1850—68-ból és H. Ferenc keresztlevelét is az 1820-as vagy 1830-as évekből. Gyermeküket (nem elsőszülött) 1869-ben keresztelték Sumonyban. Ekkor ranódfa-pusztai lakósok voltak.

Kernberg Teréznek, K. János leányának, kinek fiát 1859-ben Kisasszonyfán keresztelték s akkor lakóhelye Kistelek volt, a keresztlevelét kb. 1830—45-ből.

Karnót Györgynek és *Csehi Ilonának* a házasságlevelét az 1875. körüli évekből, valamint K. György keresztlevelét is kb. 1846-ból.

Niehold Károlynak és *Mang Borbálának* a házasságlevelét az 1850. körüli évekből. N. Károly ispán volt az egyik Batthyány uradalomban. Megtaláló 100 P tiszteletdíjat kap.

Thury Lajosnak a keresztlevelét az 1855. körüli évekből.

Somogyi Imrének a keresztlevelét az 1825. körüli évekből.

Somogyi Jánosnak és *Tombi Katalinnak* a házasságlevelét 1840—68 évekből, valamint az ő keresztlevelüket is kb. 1820—40-ből.

Tóth Jánosnak és *Valdér Máriának* a házasságlevelét 1840—68-ból, valamint az ő keresztlevelüket is kb. 1820—40-ből.

Márton Éva keresztlevelét az 1867. körüli évekből, valamint *Márton Éva* és *Keresztes Péter* házasságlevelét.

Golobics József és *Horváth Anna* keresztlevelét a mult század első feléből és ugyanazok házasságlevelét.

Németh János és *Milkovics Anna* keresztlevelét a mult század első feléből és ugyanazok házassá. levelét.

Aki a keresett adatok valamelyikét megtalálja, jelentse a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 12. Septembris a. 1943.

† **FRANCISCUS** m. p.
episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. vitéz Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.T. Pécs. A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1943.

X.

3183
1943

Alexander Gaál v-a-diaconus em., parochus Dárdaensis a Commissione rebus pensionis dioecesanae praeposita commendatus, accedente Capitulo Nostro Cathedrali, erga preces proprias inter sacerdotes pensionatos susceptus rudedonatus est. Pensio.

3184
1943

Die 24. Septembris a. c. sacramentis moribundorum pie munitus placide in Domino obdormivit *Julius Koch*, parochus rudedonatus Alsómocsoládensis. Anno 1875. natus et anno 1899. sacerdotio initiatus decennium in munere cooperatoris peregit, mox paroecias administravit Lovászhetény, Ibafa, Kisszékely et Alsómocsolád usque ad annum 1941, cum gravi infirmitate affectus rudedonari coactus esset. Obitus Julii Koch et Joannis Vesztergombi.

Die 10. Octobris a. c. gravi in iuvenili aetate infirmitate confractus, at sacramentis iterata vice pie confortatus mundana reliquit *dr. Joannes Vesztergombi*, cooperator Quinque-Ecclesiensis ad S. Augustinum, qui anno 1909. natus et anno 1933. presbyter ordinatus diversis in paroeciis cooperatorem egit eximio mentis acumine praeeminens.

Animas denatorum confratrum piis omnium precibus triumque Sacrorum praescriptorum suffragiis enixe commendo.

3185
1943

Georgio Blandl v.-a.-d., parocho Nagymányokensi a munere inspectoris scholarum districtus Bonyhádensis erga preces proprias relevato, novus scholarum inspector eiusdem districtus nominatus est *Franciscus Faludi* parochus Grábócensis. Novi parochi nominati et investiti sunt: *Dr. Joannes Patton* alterpraeses Cath. Union. Juv. Opif., Quinqe-Ecclesiis ad S. Joseph. et *Adalbertus Nagy* administrator Quinque-Ecclesiensis in Szakcs. Administratores parochiarum ad interim facti sunt: *Casparus Feucht* administrator Torjáncensis in Dárda et *Marinus Blazsev* cooperator Bogdásaensis in Torjánc. *Ludovicus Zentai* subsidiarius Lánycsókensis nominatus est alterpraeses Cath. Union. Juv. Opif. et praeses in KIOE Quinque-Ecclesiis. Cooperatores translati sunt: *Andreas Dévényi* e Püspöknádasd ad Lánycsók, *Emericus Csányi* e Decs ad Püspökpuszta et *Georgius Megyesi* e Szakcs ad Bogdása. *Georgius Gerlai* valetudinis restituendae causa a servitio dioecesano relevatus est. Personalia.

3186
1943

A nagyméltóságu püspöki kar őszi tanácskozmányán úgy határozott, hogy október utolsó vasárnapján az ország minden katolikus templomában ájtatosság legyen a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére a békéért. Ájtatosság a békéért október utolsó vasárnapján.

Ennek megfelelően elrendelem, hogy a jelzett nap délutánján a szentolvasó ájtatosságot minden templomban és kápolnában különleges ünnepélyességgel végezzük. A lelkipásztorok már előzőleg, de különösen a délelőtti szentbeszédben hívják fel a hívek figyelmét a buzgó imádságra és buzdítsák őket a délutáni istentiszteleten való tömeges részvételre. Legyen ez a nap a komoly magunkba szállásnak és a bensőséges könyörgő imádságnak a napja, hogy jóságos Szűzanyánknak, a béke Királynőjének közbenjárására a Rex Pacificus mielőbb vessen véget az emberiséget pusztító ádáz harcoknak és térjen vissza az igazságos béke úgy, amint azt Szentséges Atyánk állandóan hirdeti a világnak.

3187
1943

Kongrua- és korpótlékösszegek különpótléka.

Tudomás végett közlöm a VKM. 9.890/1943. számú rendeletét:

„A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a 3.500/1943. M. E. számú rendelet 29-ik §-a alapján a m. kir. pénzügyminiszterrel egyetértően a következőket rendeli:

1. §. (1) A törvényesen bevett vallásfelekezetek lelkészei és segédlelkészei az 1909:XIII. t. c. 1. §-a alapján járó lelkészi jövedelemkiegészítő államsegély után, az 1943. évi július hó 1. napjától kezdve, havonként külön pótlékban részesülnek.

(2) Külön pótlék fejében a lelkész annak a havi összegnek 32 %-át kapja, mely a lelkészt az 1943. évi július hó 1. napján jövedelemkiegészítő államsegély alapösszege címén megillette. Ha a lelkész jövedelemkiegészítő államsegélye után a jelen rendelet hatálybalépésekor a 8.500/1941. M. E. számú rendelet 24-ik §-ának (1) bekezdése alapján már részesül — legfeljebb 7 % — külön pótlékban, a jelen rendelettel szabályozott külön pótlékot akként kell megállapítani, hogy annak összege a 8.500/1941. M. E. sz. rendelet 24. §-ának (1) bekezdése alapján már folyósított külön pótlékkal együttvéve se haladja meg az államsegély alapösszegének 32 %-át.

(3) Külön pótlék fejében a segédlelkészt és a segédlelkész által élvezett ellátás fejében a lelkészt annak a havi összegnek 20 %-a illeti meg, amely a segédlelkésznek és a neki nyújtott ellátás fejében a lelkésznek a jövedelemkiegészítő államsegély címén az 1943. évi július hó 1. napján hatályban volt jogszabályok és miniszteri rendelkezések szerint jár.

2. §. A törvényesen bevett vallásfelekezeteknek az 1913:XXXVIII. t. c. 1. és 9. §-ának alapján korpótlékban, illetőleg korpótléksegélyben részesülő lelkészei és segédlelkészei a korpótlék illetményük után az 1943. évi július hó 1. napjától kezdve havonkint külön pótlékot kapnak. A külön pótlék fejében annak a havi összegnek a 20 %-a jár, amely a lelkészt, illetőleg a segédlelkészt korpótlékilletmény címén az 1943. évi július 1. napján hatályban volt jogszabályok és miniszteri rendelkezések szerint megillette.

3. §. A jelen rendeletben szabályozott új díjazás megállapításánál az alapösszeg és a pótlék együttes összegéből az 50 fillérrel kevesebb részösszeget 50 fillérre, az 50 fillérnél nagyobb részösszeget pedig pengőre kell kikerekíteni.

4. §. Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Budapest, 1943. évi augusztus hó 19-én.

Dr. Szinyei Merse Jenő s. k. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter."

A külön pótlékot folyó évi november 1-től kezdve folyósítja az Egyházmegyei Alapítványi Hivatal s ugyanakkor visszamenőleg is megküldi az érdekelteknek.

3188
1943

Az egyházmegyei papi nyugdíjbizottság javaslatára a rendes és számfeletti nyugdíjas, nyugdíjsegélyes és nem teljes nyugdíjat élvező nyugalmazott egyházmegyei papok részére folyó évi október hó 1-étől kezdődően további intézkedésig havi 100 P rendkívüli drágasági pótlékot folyósítottam. Ezen nyugdíjteher fedezéséről oly módon kivánok gondoskodni, hogy

Nyugdíjas papok rendkívüli drágasági pótléka és a nyugdíjjárulék felemelése.

1. a kisebb jövedelemmel rendelkező káplánok évi nyugdíjjárulékát 10 P-vel.

2. a többi egyházmegyei papok nyugdíjjárulékát pedig legutóbb megállapított évi tiszta jövedelmüknek 1 %-ával a fent jelzett időponttól kezdve felemeltem,

3. az 1. és 2. pontokban írt bevételek után még fedezetlenül maradt kiadástöbbletet az egyházmegyei papi nyugdíjalap kamataiból és tőkéjéből folyósítom.

3189
1943

Dr. Jakab Béla c. prépost, kanonokot ismételten előterjesztett kérelmére őszinte elismerésem kifejezése mellett felmentettem egyházmegyei főtanfelügyelői tiszte alól és egyidejüleg *dr. Bencze László* tb. kanonokot neveztem ki egyházmegyei főtanfelügyelővé.

Új egyházmegyei főtanfelügyelő.

3190
1943

A nemrég megjelent 3450/1943. M. E. számú rendelet *bélyegilleték* szempontjából meghatározta a hatóságokhoz intézett beadványok papírjának nagyságát. Ez csakis a mostanában forgalomba hozott szabványpapír lehet, melynek felülete 1250 négyzetcentiméter. Ha a beadvány ennél nagyobb, akkor kétszerakkora bélyegilleték alá esik.

Hatóságokhoz történő beadványok papírnagysága.

Eddig általánosan a megszokott irodai ívpapír volt használatban, melynek nagysága 21x34 cm., tehát nagyobb, mint a most előírt szabványpapír, mert egész ívfelülete 1428 négyzetcentiméter. Az előírt szabványpapír nagysága 21x30 cm.

Aki tehát a régi papírra írja a hatósági beadványokat, vagy az előírt bélyegilleték kétszeresét köteles leróni, vagy kiteszi magát a leletezés pénzbüntetésének. Azonban fel lehet használni a régi papírokat is, ha hosszából 4 cm.-t levágunk.

Az egyházmegyei hatósághoz intézett beadványoknál egyaránt használható a régi nagyságú ívpapír, vagy az új szabványpapír, de minőség szempontjából soha nem lehet egész vékony, u. n. másoló papír.

3191
1943

A Statuta Synodalia 439. és 440. §-a megállapítja azoknak az összegeknek nagyságát, amelyeket a plébános engedély nélkül, vagy esperesi, vagy egyházhatósági engedéllyel fizethet ki a templomi szükségletek fedezésére.

A templompénztárból kifizethető összegek nagysága.

Tekintettel a pénz értékében beállott eltolódásokra, a fenti paragrafusokban jelzett összegek nagyságát további intézkedésig 100 %-kal felemelem.

3192
1943

A baranyabáni plébániához tartozó *Nagybodolya* fiókegyházközséget folyó évi szeptember 1-től kezdődően ezen plébániától elválasztottam és az

Nagybodolyai önálló lelkészség.

összes érdekeltek, valamint a Székeskáptalan meghallgatása után önálló lelkészséggé szerveztem. Az új lelkészség első önálló lelkésze *Bosnyák Mihály* eddigi baranyabáni segédlelkész lett.

3193
1943

Simonfatelep átcsatolása.

A szentdienesi plébániához tartozó *Simonfatelep* lakott helyet folyó évi szeptember 1-én kezdődő hatállyal ettől a plébániától elválasztva a sumonyi plébániához csatoltam, mint a bánfai fiókegyházközség részét.

3194
1943

Irodalmi művek ajánlása.

Huber Lipót kalocsai praelatus kanonok kiadta *Biblikus olvasmányok* címen az újszövetségi irodalomtörténetet, kortörténetet és Palesztina földrajzát. A legújabb biblikus irodalmat is bőven ismerteti. A hasznos könyvet papjaim figyelmébe ajánlom.

Miért tiltja az Egyház a vegyes házasságot címen Bilkei Ferenc székesfehérvári esperesplébános tömegterjesztésre alkalmas kis füzetet adott ki. Ajánljuk különösen vegyes vallású vidéken élő híveinknek.

3195
1943

Anyakönyvi adatok kerestetnek.

Hozzátartozók keresik:

Tóth (esetleg Szabó) Anna keresztlevelét az 1837. körüli évekből, (szülők Tóth Mihály és Bors Mária) állítólag Kónyi községben született.

Nemes Horváth Emilia keresztlevelét az 1816. körüli évekből; házasságot kötött 1834-ben Nemzetes Horváth János Ferenc ügyvéddel Siklóson. Anyja: Schubony (Zsubony, Zubony) Erzsébet Mária.

Benyovszky Sándor és *Bernárd Julia* házasságlevelét az 1800—1828. közötti évekből és *Bernárd Julia* halotti levelét. A megtaláló 30 P jutalmat kap.

Rózsa Ferenc és *Hornung Franciska* házasságlevelét az 1796—1801. közötti évekből, valamint *Rózsa Ferenc* (Hornung Franciska férje) halotti levelét az 1838—1855. közötti évekből. A kereső 50—50 P jutalmat ajánl fel.

Stemler Jánosnak, aki 1865-ben Abaligeten született és *Reisz Máriának* a házasságlevelét az 1885—95 közti évekből és R. Mária keresztlevelét is.

Tóth György keresztlevelét kb. 1790—1809-ből. Atyja nemes volt. Megtaláló 30 P. jutalmat kap.

Pethő Mária kereszlevelét 1854—60. évekből. Atyja: József, anyja pedig: Kántor Katalin. Megtaláló 50 P jutalmat kap.

Csányi Julianna (szül. Bölcskén 1835—45. között) keresztlevelét és *Németh Dániel* (szül. Akasztón 1844.) házasságlevelét.

Aki valamelyik keresett adatot megtalálja, jelentse a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 16. Octobris a. 1943.

† **FRANCISCUS** m. p.
episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. vitéz Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.T. Pécs. A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1943.

XI.

3781
1943

Quoad reductionem onerum Missarum fundatarum pro anno sequenti 1944. — vigore facultatis a S. Sede Apostolica die 25. Novembris a. 1938. obtentae — in tota nostra dioecesi, necnon in territorio Administraturae Apostolicae, easdem volumus vigere ordinationes, quae in litteris circularibus a. 1941. sub numero 3860/1941. continentur et promulgatae sunt. Caveant ergo parochi paroeciarumque administratores, ut in fine anni de Missarum ita reductarum satisfactione Curiam dioecesanam edocere minime omittant. **Reductio Missarum fundatarum pro anno 1944.**

3782
1943

Eduardo Koch, praelato dom. Suae Sanctitatis, erga preces proprias a munere canonici paenitentiarii relevato, novus canonicus paenitentiarius constitutus est *Julius Lajos* praepositus t., canonicus Ecclesiae Cathedralis. **Julius Lajos canonicus paenitentiarius.**

3783
1943

Franciscus Bárd parochus Nakensis beneficio suo ultro renuntiatus nominatus est administrator in Tengelic. Novi parochi nominati et investiti sunt: *Carolus Bátor* cooperator Quinque-Ecclesiensis in Felsőnyék et *Josephus Kitlinger* administrator Tengelicensis in Nak. *Desiderius Angyal* administrator Felsőnyékensis missus est cooperator ad Iregszemcse, *Alexander Nádosi* vicarius Szekszárdensis in munere cooperatoris translatus est Quinque-Ecclesias ad Purif. B. M. V. *Paulus Kovács* cooperator Szekszárdensis in civ. int. constitutus est vicarius in spiritualibus ibidem. **Personalia.**

Cooperatores translati sunt: *Joannes Gyalokay* ex Iregszemcse ad Szekszárd civ. int., *Josephus Tóth* e Fadd ad Decs, *Emericus Csányi* e Püspök-

puszta ad Magyarkeszi, *Josephus Miszlai* e Kakasd ad Beremend, *Ervinus Mathész* ex archidioec. Zágrábiensi in servitium dioec. ad int. receptus ad Kakasd, *Michael Piliván* neopresbyter missus est subsidiarius in Püspökpuszta.

3784
1943

Az éjféli misé ideje.

A karácsonyi éjféli szentmise idejére nézve a rendkívüli háborús viszonyokra való tekintettel 1942. évi december 14-én 4011/1942. számu körlevéli rendelkezésemben intézkedtem.

Minthogy a rendkívüli körülmények még ma is fennállnak, a folyó év karácsonyára jelen soraimmal ugyanúgy rendelkezem, vagyis engedélyt adok az éjféli misének korábbi időpontban való elmondására ugyanolyan megszorítások és kikötések mellett, mint amilyenek a fent hivatkozott rendelkezésben vannak.

3785
1943

Takarékosság a szent olajokkal és a folyó évi olajak ára.

Mivel az olajbeszerzés körül a jövő évben előreláthatólag nagyobb nehézségek lesznek, jóelőre felhívom a Tdő Plébániavezetőket, hogy a szent olajokkal takarékoskodjanak.

Ennek kapcsán közlöm, hogy a folyó évben szétosztott szent olajok plébániánként 4 P-be kerülnek. Ezt az összeget a plébániatemplomok pénztárából minden plébániavezető a folyó év végéig közvetlenül küldje be a Pécsegyházmegyei Alapítványi Hivatal csekklapján „Szent olajok" jelzéssel.

3786
1943

Lelkészi karácsonyi segély.

A m. kir. pénzügyiminiszter úr rendelete értelmében valamennyi lelkész, illetve segédlelkész, aki az államtól kongruában, vagy korpótlékban, vagy családi pótlékban részesül, karácsonyi segély címen 150 pengőt, illetve 100 pengőt kap. Az önálló lelkészek 150 pengőt, a segédlelkészek pedig 100 pengőt. Minthogy személyi segély, természetesen csak egyszeresen kaphatják azok is, akik esetleg két, vagy háromféle államsegélyt élveznek. A segély szétosztása a napokban történik meg a Pécsegyházmegyei Alapitványi Hivatal utján.

Méltányos, hogy a nem államsegélyes subsidiariusok részére ugyanilyen segélyt biztosítsanak azok a források, amelyekből fizetésüket kapják.

3787
1943

Elhunyt katonák anyakönyvezése.

3551/1943. számú körlevéli rendelkezésemben intézkedtem az iránt, hogy a hősi halottak halálozási adatai a lakóhelyük szerint illetékes plébánia halottak anyakönyvébe is bevezettessenek.

Ezen rendelkezésemet most kiterjesztem azokra a katonákra is, akik itthoni hadikórházban halnak meg, ha az illetékes tábori lelkész az elhunyt katona halálozási adatait a lakóhely plébánosának hivatalosan megküldi.

3788
1943

Felekezetek lelkészei által kiszolgáltatott keresztség érvényessége.

1222|1943. számu körlevéli rendelkezésemben utasitást adtam az unitáriusok által kiszolgáltatott keresztség eseteiben követendő lelkipásztori eljárásra nézve.

Minthogy megtörténhetik, hogy más felekezetek lelkészei sem végzik el a keresztelésnél pontosan mindazt, amit az Egyház a keresztség szentségének érvényességéhez feltétlenül megkiván, a plébániavezetők mindenkor igen óvatosan járjanak el a más vallásuak házasság előtti vizsgálatánál, valamint a vallásváltoztatás eseteinél és mindenkor gondosan kutassák azt is, vajjon nem forog-e fenn alapos kétség a más vallásu egyén keresztségének érvényessége felől. A protestáns lelkészek által kiszolgáltatott keresztséget Magyarországon általában érvényesnek vélelmezzük, de ha e tekintetben egyes esetekben kétség merül fel, akkor a házasságkötésnél nemcsak a vegyes vallás, hanem „ad cautelam“ a valláskülönbség akadálya alól is felmentést kell kérni, vallásváltoztatásnál pedig a sub conditione leendő keresztelésre.

3789
1943

Egyházi adók kulcsának emelése.

Az értékeltolódások és államilag előírt pótlékok sok helyen fölborították az egyházközségi költségelőirányzatokat. Ezért a Bíboros Herceg-primás Úr Ő Eminenciája a pénzügyminiszter úrhoz fordult, hogy az adók kezelése tekintetében a szükséges intézkedéseket megtegye. Megkeresésére október 13-án 170.856/1943. VIII. szám alatt a következő választ kapta:

„Van szerencsém Eminenciáddal tisztelettel közölni, hogy az együttes adókezelésbe bevonható egyházi adók százalékos határa megszabva nincsen, s nincs olyan rendelkezés, hogy egy bizonyos mértéken felül kivetett egyházi adók az együttes adókezelésbe nem vonhatók be. Ilyen korlátozást nem állítottam fel, hanem csak azt szabályoztam, hogy mely határig bírálhatják el az egyházi adók együttes adókezelésbe vonása iránt előterjesztett kérelmeket a pénzügyigazgatóságok, s mely határon túl kell azokat döntés végett hozzám felterjeszteni.

Ennélfogva nincsen szükség olyan intézkedésre, hogy az együttes adókezelésbe vonható egyházi adók százalékos határa felemeltessék.

Tisztelettel közlöm egyben Eminenciáddal azt is, hogy az egyházi adók együttes adókezelésbe vonása iránt előterjesztett kérelmek elbírálása során az értékeltolódásokat és fizetések felemelését figyelembe veszem és amennyiben azt látom, hogy az érdekelt egyházközség a mai háborús viszonyok között megkívánható takarékossági szempontok figyelembevételével állította össze költségvetését, s a terményárak emelkedése, az általános ár-

emelkedés és az alkalmazottak fizetésemelkedése miatt kénytelen az eddiginél több egyházi adót szedni, az együttes adókezelésbevonást az adótöbbletre is engedélyezem, feltéve természetesen, hogy az egyházi adó nem annyira súlyos, hogy az az adózók fizetőképességét veszélyezteti.

Megengedem továbbá azt is, hogy a pénzügyigazgatóságok az 1944. évtől kezdődőleg a már megadott engedélyek alapján az egyházi adókat folytatólag abban az esetben is bevonhassák az együttes adókezelésbe, ha az egyházközségek általános ár- és fizetésemelkedés miatt az egyházi adókkal fedezett költségvetési szükségletüket emelik ugyan, de az emelkedés 30%-nál nem magasabb. Ez a nagyobb szükséglet nem fogja okvetlenül az egyházi adó kulcsának emelését jelenteni, miután a földadó kulcsának 23·2%-ról 1944-re 40%-ra történt felemelése folytán az az alap, amelyik után az egyházi adók kivetésre kerülnek, maga is lényegesen nagyobb lesz, úgyhogy különösen mezőgazdasági jellegű helyeken a 30%-ig terjedő fedezettöbbletet többnyire kisebb adókulccsal lehetséges lesz biztosítani, mint a folyó évben.

Tisztelettel kérem Eminenciádat, hogy erre az egyházközségek figyelmét méltóztassék felhívni, nehogy az adózók terhét szükségtelenül fokozzák és ezzel akadályozzák az együttes kezelésbevételt.

Eminenciádnak azt a kívánságát azonban, hogy az évközi ár- és fizetésemelkedések miatt a már együttes adókezelésbe vont egyházi adókon felül ezeknek az adóknak 30%-os pótléka általánosságban és az 1943. évben bevonassék az együttes adókezelésbe, teljesíteni — sajnálatomra — módomban nem áll. Az év utolsó negyedében az adókat az együttes adókezelésbe bevonni nem lehet, mert az 1943. évi adófőkönyvek már le vannak zárva, az adóívek ki vannak kézbesítve, s így teljesen felborítaná az adminisztrációt, hogy ha egyes szolgáltatások az év utolsó negyedében vonatnának be az együttes adókezelésbe.

Tisztelettel közlöm végül Eminenciáddal azt is, hogy az egyházi adók alapjául szolgáló állami alapadók 1942. évről 1943. évre kb. 11%-kal emelkedtek. Minthogy az 1943. évi költségvetések összeállítása során az egyházközségek még az 1942. évi alapadókat vették irányadónak az 1943. évi adókulcs megállapítása szempontjából, ennélfogva az 1943. évi tényleges egyházi adóbevételek is kb. ugyanilyen arányban meghaladják az egyházközségi költségvetésekben előirányzott adóbevételeket.

Mindezek folytán nézetem szerint az egyházközségek szükségleteiket pótkivetés nélkül is képesek lesznek fedezni."

3790
1943

Egyházi adók kivetéséért díjazás.

Fölmerült esetekkel kapcsolatban a Biboros Hercegprimás Ur Ő Eminenciája a belügyminiszter úrhoz fordult és felvilágositást kért, hogy az egyházi adók kivetéséért a politikai községet milyen díjazás illeti meg. 36.264/1943. III. sz. alatt a következő választ kapta:

„A közadók kezeléséről szóló 600/1927. P. M. sz. hivatalos összeállítás 160 §-ának 5. bekezdéséhez fűzött utasítás 23. bekezdésében foglaltak szerint, amennyiben a községi (városi) közegek valamely együttes kezelésbe vont olyan szolgálatnak a kivetését is ellátják, amelynek kivetésére nincsenek kötelezve, abban az esetben a kivetési munkálatok ellátásáért a község (város) díjazást igényelhet.

Az idézett rendelkezés értelmében a község kizárólag a kivetési munkálatokért igényelhet díjazást az adószedésre jogosított hivataltól, vagy intézménytől (testülettől) és sem a kivetett adók kezeléséért és könyveléséért, sem pedig azoknak beszedéséért és behajtásáért külön díjakra nincs igénye, mert ezek a szolgáltatások a többi adókkal együttesen kezeltetnek és szedetnek s az ezekkel kapcsolatos munkálatokat a községek és városok díjtalanul kötelesek ellátni.

Ez a rendelkezés vonatkozik az egyházi adó kivetési munkálataira is.

Ami már most a kivetési munkálatok ellátásáért a község által igényelhető díjazás mértékét illeti, e tekintetben a helyzet az, hogy a díjazás mértékét jogszabály nem rendezi. A községek az általánosan kifejlődött gyakorlat szerint a kivetett adó összegének általában 5%-át igényelik.

Természetszerűleg megvan a jogi lehetősége annak, hogy a községek ennél magasabb díjazást igényeljenek, fennmaradván az adószedésre jogosított hivatal (intézmény, testület) joga arra, hogy a díjazás túlzott igénylése esetében a törvényhatósági kisgyűléshez fellebbezéssel éljen.

Végül megjegyzem, hogy a kivetési munkálatokért igényelt díjazás nem a községi alkalmazottat, hanem a községet illeti.“

3791
1943

A katonai szolgálatot teljesítő kántortanítók polgári illetményeinek folyósítása tárgyában a V. K. M.-hoz intézett megkeresésre folyó évi október hó 20-án 186.031/1943. X. üo. sz. a. kelt következő válasz érkezett: Hadbavonult kántortanítók illetménye.

„A honvédelmi kötelezettséget teljesítő közszolgálati alkalmazottaknak illetményeit és egyéb jogviszonyait szabályozó 5.700/1040. M. E. és az 1870/1942. M. E. számú rendeletek az egyházak alkalmazásában lévő kántorokra nem alkalmazhatók. Ebből az következik, hogy az 1870/1942. M. E. számú rendelet 6. §-ában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából a polgári állás (alkalmazás) alatt csak a tanítói állással egybekötött illetményeket kell érteni, még abban az esetben is, ha az illető személy mint kántortanító működik és kántori működéséért is élvez külön illetményt; ez utóbbi illetményt tehát polgári járandóság összegének meghatározásánál nem lehet figyelembe venni.“

Ebből kitűnik az is, hogy a kántori teendőket végző állami tanerőnél a kántori teendőért járó tiszteletdíj az 5.700/1940. M. E. 8. §-a 6. pontjában

említett u. n. „esetleges illetmények“ közé tartozik, amelyek nem tartoznak „a polgári állás (alkalmazás)“ után járó fizetésbe és nyugdíjba beszámítható egyéb „javadalmazás“-hoz. Ezért a kántori tiszteletdíjra, mint „esetleges illetményre“ az illető állami tanítónak csakis akkor lehet jogigénye, ha a kántori teendőt valóban ellátja. Azon időre azonban, midőn e kántori teendőt bármely oknál fogva, tehát hadbavonulás miatt is, nem végzi: e kántori tiszteletdíj élvezetére az illető nem jogosult. A jogosulatlanul felvett kántori jövedelem visszaszolgáltatására kötelezhető.

3792
1943

Iskolai ingatlanok visszaszerzése.

Elvi jelentőségénél fogva felhívom a figyelmet a m. kir. Kuria 2039/1942—43. sz. végzésére, amely kimondotta hogy:

„Az egyházi és közoktatási célokat szolgáló ingatlanok tulajdonának, birtokának vagy használatának kérdésében az egyház és a község között felmerülő viták elintézése, a magyar jognak a m. kir. Kuria gyakorlatában állandóan alkalmazott szabályai szerint, a felek jogviszonyának a magánjog körén kívül eső közjogi, illetve közigazgatási jogi jellegénél fogva nem a polgári perútra, hanem a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.“

Miből következik, hogy adott esetben nem kell mást tenni, mint egyházközségi képviselőtestületi határozat alapján az illetékes főszolgabírótól az iskolai vagyon visszabocsátását kell kérni az illetékes egyházközség kezelésébe, esetleges elutasító határozat ellen pedig szabályszerű határidőn belül fellebbezéssel kell élni és szükség esetén az ügyet a közigazgatási bíróság elé kell vezérelni.

3793
1943

Leventelelkészek buzdítása lelkes munkára.

Az egyházmegyei leventelelkésznek az 1942—43. munkaévről szóló összefoglaló jelentéséből sajnálattal állapítottam meg, hogy az elmult munkaévben a leventelelkészek munkája körül hiányok mutatkoztak. A kötelező jelentést pedig nem küldötték be az alább felsorolt helyekről: Kácsfalu, Felsőmindszent, Bakóca, Magyarhertelend, Ibafa, Szentdienes, Sumony, Királyegyháza, Kisasszonyfa, Pélmonostor, Baranyavár, Lőcs, Dombóvár, Ujdombóvár, Mucsi, Nak, Gyulaj, Kocsola, Szakcs, Kajdacs, Fadd, Nagydorog, Tengelic, Tolna, Öcsény, Szekszárd, Ozora.

Nyomatékosan felhivom a leventelelkészek figyelmét arra, hogy a folyó munkaévben a vallási és erkölcsi oktatásokat mindenütt a lehető legnagyobb

gondossággal végezzék el és kötelező jelentéseiket a meghatározott időben pontosan tegyék meg.

3794
1943

Legujabban ismét rendelkezem szétosztásra váró à 2 P stipendiumokkal. Akik tehát szentmiseintenciókat vállalni óhajtanak, ebbeli kivánságukat jelentsék a püspöki irodában. Miseintenciók kaphatók.

3795
1943

Jelen körlevelemhez csatolva egyházmegyénk minden papja számára megküldöm Szentséges Atyánknak Krisztus misztikus testéről írt apostoli körlevelét magyar fordításban, hogy az abban foglalt magasztos tanításokat a hivekkel is megfelelő formában közölhessék. Pápai enciklika az Egyházról.

3796
1943

A m. kir. honvédelmi minisztériumnak 1943. évi október 19-én 86/bk—1943. IHNOV. szám alatt kelt megkeresésére jelen körlevélhez csatoltan megküldöm minden plébániának a honvédelmi minisztérium kiadásában megjelent Leventeifjúság lelkigondozása című füzetet. A lelkipásztorok, különösen pedig a leventelelkészek lépjenek érintkezésbe az érdekelt parancsnokságokkal és azokkal egyetértésben igyekezzenek megvalósítani a füzetben körvonalazott nemes célkitüzéseket. Leventeifjúság lelkigondozása.

3797
1943

A család jólétéért címen hasznos könyvet adott ki az A. C. országos elnöksége. A mű, melyhez a hercegprimás úr irt előszót, normául szolgálhat a családvédelmi kérdések tárgyalásánál. Melegen ajánlom egyházközségeink figyelmébe. Ajánlás.

A szentjászol-kultusz terjesztését maguk elé tüző Magyar Betlehemesek idén is forgalomba hozzák művészileg szép és kivágásra is alkalmas betlehemeiket. A magyar művészek e munkáit szívesen ajánlom papjaim figyelmébe. A képek megrendelhetők a Magyar Betlehemeseknél (Budapest, IV. Bástya-u. 11.) de kaphatók egyes könyv-, papir- és kegytárgykereskedésekben is.

P. Lukács Mansvét erdélyi kiváló ferences hitszónok *Kövess engem* címmel megjelent missziós beszédeinek II. és III. kötetei értékes és szívhez

szóló missziós predikációkat tartalmaznak. A papi népmissziós egyesület tagjai haszonnal forgathatják. Kapható a Szent Bonaventúra könyvnyomdában Kolozsvárott.

3806
1943

Anyakönyvi adatok keresése.

Hozzátartozók keresik:

Kelemen Anna keresztlevelét az 1830-40. évekből valószinüleg a gödrei, szentlőrinci vagy szigetvári espereskerület területéről. Megtaláló 25 P jutalmat kap.

Kremmer Istvánnak, aki 55 éves korában Diósberényben halt meg (ottani bejegyzés szerint Szakadáton született és később kántortanitó majd jegyző lett) keresztlevelét és *Jäckl Genovévával* (aki Wienben 1813-ban született) kötött házasságáról szóló akvi kivonatát kb. 1842-ből. Megtaláló 25 P jutalmat kap.

Aki valamelyik adatot megtalálja, mielőbb jelentse a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 4. Decembris a. 1943.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. vitéz Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.T. Pécs. A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató